

POUDAREK MATERIALNEMU POLOŽAJU

V petek, 22. novembra, je bila v festivalni dvorani 18. redna skupščina Zveze študentov ljubljanske univerze, akademij ter višjih in visokih šol. Uvodni referat »O UPRAVLJANJU VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV IN O MATERIALNIH PROBLEMIH ŠTUDENTOV« je prebral Tone Zimšek, član Univerzitetnega odbora ZSJ.

Skupščini so prisostvovali tudi podpredsednik GO SZDL Franč Kimovec-Ziga, rektor ljubljanske univerze dr. Makso Snuderl, predsednik Univerzitetnega sveta Jože Pernuš, glavni tajnik univerze Edo Grgič, predsednik CO ZSJ Saša Mikić, predsednik CK ZMS Tone Florjančič, predstavnik slovenskih študentov na tržaški univerzi ter zastopniki drugih jugoslovanskih univerzitetnih centrov.

V drugem delu svojega referata je Tone Zimšek načel danes za študente tako aktualno vprašanje kot so materialni problemi študentov, Stagniranje odstotka štipendij in v lanskem letu celo padec letih, premajhna sredstva, namenjena kreditiranju z odpisi in subvencioniranju, premajhne kapacitete študentskih domov, porast življenjskih stroškov in slabšanje socialne strukture študentov, so vsekakor problemi, za katere je bilo prav, da je skupščina o njih razpravljala.

V referatu in v diskusijah, ki so se potem razvile, je bila izražena zlasti skrb v zvezi s problemom vse manjšega štipendiranja. Povprečna štipendija stalno zaostaja za najosnovnejšimi stroški. Za tako stanje na področju štipendiranja moramo iskati vzroke predvsem v nezdruženosti odnosu do kadrov. Zato pri vprašanju štipendiranja in odnosov do načrtnije kadrovske politike ne gre zgolj za gospodarski, temveč tudi za politični problem, ki pa ima ravno sedaj v okviru sedemletnega načrta ugodne pogoje za optimalno rešitev.

Nepravilen odnos do kadrov, ki je rezultat zastarele obrtniške miselnosti v proizvodnji, se je na tedanji stopnji našega gospodarstva razvil v eksces, ki prerasča že v protislovje med načrtnim družbenim investiranjem v proizvajalna sredstva in v stihijnost na področju kadrovske politike. To protislovje zahteva hitro in načrtno reševanje, ki mora sloneti na prepričanju o prednosti moderne proizvodnje z visokošolskimi kadri in nujnosti načrtnega šolanja teh kadrov.

Zadnje čase je bilo med študenti slišati precej napačnih stališč do študentov, ki so prišli iz proizvodnje in so jim delovni kolektivi priznali redne osebnih dohodke tudi med časom študija. Mi si obratno želimo čimveč takih rešitev materialnih potreb študentov, še posebej, ker gre predvsem za ljudi iz proizvodnje z določenimi zaslugami in večletnim delom v delovnem kolektivu.

Kot indikator materialne preskrbljenosti študentov nam lahko služijo tudi podatki o honorarnem zaposlovanju študentov. Bruto promet zasluga honorarnih zaposlitev študentov se je v zadnjih letih stalno večal. Leta 1960 je znašal le 3 milijone, leto kasneje že 10 milijonov, lani se je ta vsota dvignila na 80 milijonov, letos do oktobra meseca pa je dosegla že višino 96 milijonov dinarjev. Torej prepričljiv dokaz, da si zmeraj več študentov »krpa« primanjkljaj v svojih »dohodkih« s honorarnim delom, kar pa nujno gre na račun kvalitete študija.

Tudi vprašanje študentskih stanovanj je vse prej kot rešeno. V zadnjih letih se posteljni fond v študentskih domovih ni bistveno povečal, čeprav je priliv na univerzo z vsakim letom večji, kar stalno povečuje stanovanjsko stisko študentov. Nova stolpnica z 250 ležišči, ki pa je šele v gradnji, bo kvečjemu omilila nemogoče študijske pogoje tistih, ki se letos stiskajo po dnevni sobah v študentskem naselju. Čeprav naj bi po načrtu zgradili do leta 1966 še 500 novih ležišč, vprašanje študentskih stanovanj še zdaleč ne bo zadovoljivo rešeno.

Nadaljevanje na 3. strani

Dan republike.

Tvoj in moj praznik. Dan nas vseh.

Pred očmi so nam tisti zgodovinski jesenski dnevi v mestecu ob Vrbasu in Plivi, II. zasedanje AVNOJ, kjer so resnični predstavniki jugoslovanskih narodov s sklepi zagotovili oblast delovnemu ljudstvu, zopet izpovedali bratstvo, in vsi dnevi, ko smo s krvjo, z žulji, s samopremagovanjem in odločnostjo gradili našo mlado državo.

Gledam spomenike delavčevih rok: nove ceste, mostove, tovarne, hiše, polja... Kdo bi našteval! Oziram se po obrazih mladih graditeljev in po ljudeh, ki so najprej tolkli sovražnika s svincem, potlej zemljo s krampom, jeklo s strojem in nezaupneže z besedo, da bi ustvarili sebi novo prihodnost in nam lepšo mladost. Danes si ne bodo mogli kaj, da ne bi zvrnili kozarec in si rekli, da gremo naprej, da je tisto, o čemer so sanjali v najtežjih dneh partizanstva tu, živo: novi medčloveški odnosi in napredek, da sami nosimo ključ do sreče.

Stopim naprej. Med dekleta in fante po fakultetnih hodnikih, predavalnicah, laboratorijih in v njihove domove. Povezujem ta utrip mladostnega poleta, iskrenega hotenja in želje za uspehi z Dnevom, ki ga praznujemo, v eno.

Mar ne simbolizira naš praznik tega mladega življenja, željnega ustvarjanja?

29. november.

Dan, ki hoče, da se ozremo po našem prizadevanju in delu nazaj, si z zaupanjem zazremo v oči, toplo stisnemo roke in smelo, kot doslej, stopimo v jutrišnji dan.

D. Mirošič

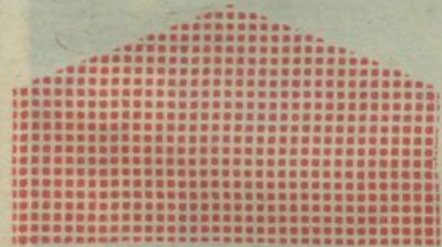
tribuna

LIST SLOVENSKEŠKIH ŠTUDENTOV

LETO XIII.

Ljubljana, sreda 27. XI. 1963

Štev. 24-25

DREVO, KI SI POGNALO DEBLO IN VEJE VISOKO V NEBO. ZRASLO SI IN ZDAJ SE SKLANJAŠ NAD BRONASTE ČLOVEŠKE POSTAVE, KATERIH ROKE, KI SE VZPENJAJO KVIŠKU, GOVORE O ČLOVEKOVI MOČI IN NJEGOVIH PRIZADEVANJIH: SVOBODNO RASTI IN USTVARJATI V SKUPNOSTI V BLAGOR POSAMEZNIKA, DRUŽBE, ČLOVEŠTVA IN NIKOLI ZATAJITI V SEBI TIŠTO ČLOVEŠKO DOBRO IN HUMANOST. TE IDEJE SO NAS VODILE V REVOLUCIJO. ŽRTVE, KI JIH JE IN KI JIH ZAHTEVA NJIHOVO URESNIČEVANJE, NAS OPOZARJAJO, NAJ SE BORIMO ZA NJIHOVO ZMAGO. TO JE NAŠA DOLŽNOST. IN KER TEGA NE POZABLJAMO, RASTEMO. VZPENJAMO SE KVIŠKU VSAK DAN, Z VSAKO ZMAGO IN PORAZOM, S PREPRIČANJEM, DA MORAMO USPETI.

Interregnum v Zvezi študentov: staremu Univerzitetnemu odboru je skupščina že pred odmorom dala razrešnico, novi pa še ni izvoljen. Na sliki: »novi« predsednik UO ZSJ Tone Zimšek (levo) in »stari« Janez Kocijančič med odmorom.

Na skupščini Zveze študentov je Tone Zimšek, novoizvoljeni predsednik študentske organizacije, prebral referat o upravljanju visokošolskih zavodov in o materialnem položaju študentov. Iz referata objavljamo nekaj glavnih misli, ki se nanašajo na upravljanje visokošolskih zavodov.

Ne mislimo govoriti o pomembnosti upravljanja na visokošolskih zavodih za njihovo nadaljnjo rast, ampak bomo poskušali kritično oceniti nekatere dosedanje oblike dela in organizacijske oblike, ki so po našem mnenju pomanjkljive in ki kažejo, da jih je čas prerasel. To je še posebej primerno sedaj, ko tudi nova ustava, ki je registrirala nadaljnji kvaliteten skok našega hitrega družbenega razvoja, zahteva prilagoditev zastarelih oblik novim objektivnim pogojem.

Dvotirnost sedanjega sistema

Med najvažnejše pomanjkljivosti družbenega samoupravljanja visokošolskih zavodov sodi dvotirnost sedanjega sistema, ki izhaja iz ločene funkcije družbenega upravljanja v okviru svetov in samoupravljanja v okviru uprav. Dostikrat se je dogajalo, da je ista vprašanja obravnavala fakultetna uprava in fakultetni svet in to tako, da je fakultetni svet formalno potrjeval večino sklepov fakultetne uprave, ker je menil, da so že dobro utemeljeni.

Slaba povezava med organi

Druga pomanjkljivost je slaba vertikalna in horizontalna povezanost organov upravljanja. Sveti oddelkov postajajo vedno neobhodnejši; še posebno pa občutimo to študenti, ker se naše zadeve pogosto obravnavajo preozko v okviru svetov letnikov.

Morda bi bilo bolje, če bi poglobili sodelovanje med vsemi organi upravljanja, tako da bi si ti obvezno poročali o svojem delu in se tudi med seboj odgovarjali na vprašanja.

Sodelovanja tudi ni med fakultetnimi sveti. Ko bodo ustanovljeni sveti oddelkov, bo razumljivo prišlo tudi do tega.

Organi upravljanja so pogosto obremenjeni z različnimi administrativnimi posli. Menimo, da bi morali te zadeve opravljati različni pomožni organi s točno določenimi pristojnostmi, ki bi bili neposredno odgovorni organom upravljanja.

Vloga zunanjih članov

Kritično bi bilo treba presoditi tudi delo zunanjih članov v organih družbenega upravljanja. To so praviloma ugledni in zaslužni občani, ki pa so preobremenjeni z različnimi drugimi funkcijami in je zato njihovo sodelovanje dostikrat samo formalno; razen tega za svoje delo niso nikomur odgovorni.

Zveza študentov zastopa nasprotno stališče, da morajo biti ti člani organov upravljanja na univerzi odgovorni za svoje delo organom, ki so jih izvolili, da naj bi predstavljali povezavo s prakso in da naj bo sodelovanje v organih upravljanja na univerzi njihova glavna družbena funkcija.

Vprašanje študentskih predstavnikov

Študentje so odigrali pomembno vlogo v organih upravljanja. Vendar so ostali študentski predstavniki po volitvah na-

vadno prepuščeni sami sebi, svoji iznajdljivosti in čutu odgovornosti in so zaradi tega pogosto zastopali preveč subjektivna stališča.

Napaka Zveze študentov na tem področju je bila tudi v tem, da je zanemarjala zborni volilcev, ki predstavljajo demokratičen način oblikovanja objektivnih stališč, in nadzora nad delom študentskih predstavnikov. Pobudo za zborni volilcev, ki naj obravnavajo celotno problematiko šole, mora prevzeti Zveza študentov, ki naj bi organizirala tudi takojšnje obveščanje študentov o sklepih organov upravljanja.

Menimo tudi, da študent, ki je izvoljen o študentski sredini, ne more in tudi ne zastopa neke abstraktne družbe, ampak popolnoma konkretno študentsko sredino.

Funkcija svetov letnikov

Dostikrat zamenjujemo funkcijo svetov letnikov z odbori Zveze študentov letnikov. Prav tako se ne moremo strinjati z mnenji, da so sveti letnikov samo neka nova formalno demokratična oblika, ali pa celo samo pedagoški prijem. Za svete letnikov še nimamo povsod statutov in je tudi to vzrok za razna nepravilna pojmovanja.

Univerzitetni odbor ZSJ je pripravil pravilnik o svetih letnikov, ki ga je sprejel Univerzitetni svet in ga priporočil vsem fakultetnim svetom. Zaradi že omenjenih slabosti v povezavi med organi upravljanja so ga v celoti in pri konkretnem delu osvojili le na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Zveza študentov meni, da naj sprejmejo ta pravilnik tudi ostali fakul-

UPRAVLJANJE VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV

tetni sveti in da naj bi bile svetom letnikov priznane nekatere pravice razpolaganja s sredstvi, kot npr. razporejanje denarja za ekskurzije in podobno.

Še vedno mislijo nekateri, da je tudi visokošolski zavod delovna organizacija s posebno nalogo producirati kadre in da je ravno tako kot v teh delovnih organizacijah, poklican upravljati le delovni kolektiv. Da torej ni razlik med gospodarskimi organizacijami in visokošolskimi zavodi in da naj bi bile zato tudi oblike in vsebina organov upravljanja enake. Če to mnenje razvijemo nekoliko dalje, se študentje znajdemo v vlogi objekta študija. Prav tako taka mnenja napačno vrednotijo udeležbo zunanjih članov v organih upravljanja.

Nove organizacijske oblike

Zato bi bilo potrebno še naprej razvijati fakultetne svete kot temeljno obliko upravljanja na univerzi. Medtem ko fakultetna uprava v sedanjih oblikah ni potrebna, pa so potrebni pomožni samoupravni organi kot strokovni organi. Osnovna naloga strokovnih organov, posvetovalnih teles in komisij bi naj bila, da kvalificirano pripravljajo materiale za seje fakultet-

sedaj v družbeno samoupravnih organih odigrali pričakovane vloge ali pa s tem, da se jih večina vprašanj ne tiče.

Študentje se upravičeno lahko vprašamo, ali je res utemeljen strah nekaterih profesorjev, da bomo študentje gledali na vprašanje osebnih dohodkov neresno in da bomo na ta način izvajali nanje pritisk. Nikoli nismo študentje vztrajali pri tem, da naj bi odločilno vplivali na osebne dohodke profesorjev, vendar se sprašujemo, kdo naj boljše oceni profesorjevo pedagoško delo: študentje ali ostali profesorji?

Študentje se ne strinjamo z mnenjem, da bi lahko prisostvovali sejam organov upravljanja tako dolgo oziroma takrat, kadar se bodo obravnavale tako imenovane naše zadeve, potem pa, da bi morali sejo zapustiti, kot da se bodo obravnavale neke tajnosti, za katere študentje ne bi smeli vedeti. Mislimo, da so vse razprave v okviru organov upravljanja visokošolskih zavodov javne in da je vsako obravnavanje za zaprtimi vrati škodljivo.

Argument, da študent ni poklican sodelovati v organih samoupravljanja, ker ne sodeluje pri ustvarjanju dohodka, je tudi tiptičen za mehanično apliciranje načel samoupravljanja iz gospodarstva na univer-

ni sveti in v določenih primerih izoblikujejo alternativne rešitve.

Fakultetni svet naj bi imel svoj izvršni organ, ki bi izvrševal sklepe sveta in bi reševal različna manj pomembna administrativna vprašanja.

Poudarek svetom oddelkov

Še poseben poudarek pa dajemo predlogu za ustanovitev svetov oddelkov na heterogenih fakultetah, ki pa bi morali biti pri svojem delu primerno vezani na fakultetne svete. Še vedno se pojavljajo mnenja, da študentje ne sodijo v organe upravljanja ali pa, da vanje sodijo samo v določenih primerih. Ta mnenja utemeljujejo s tem, da študent ne sodeluje pri ustvarjanju dohodka, da študentje niso do-

zo. Na to mnenje lahko odgovorimo s tem, da osnovni namen visokošolskih zavodov ni ustvarjanje dohodka, ampak še marsikaj drugega.

Jasno je, da študentje nismo člani delovnega kolektiva, da nič ne proizvajamo, da pa tudi nismo objekti, ampak subjekti študijskega procesa, v okviru katerega opravljamo družbeno potrebno delo — študij. Nekateri profesorji odrekajo študentom pravico in dolžnost do soudeležbe pri samoupravljanju, medtem ko so nas imeli za subjekt samo takrat, ko je šlo zgolj za boljše izobraževanje. Žal pa taka miselnost ni zrasla iz razprav o samoupravljanju na univerzi, ampak iz korenin ponekod še vedno razširjenega napačno razumljenega odnosa do študentov in do organizacije pouka na marsikateri katedri.

SIMPOZIJ SLOVENSKE DRUŽBENE MISLI

Na pobudo Studentske sekcije Filozofskega in socialnega društva SRS je bilo na izrednem skupnem sestanku (16. 6. 1963) odbora Filozofskega in socialnega društva, odbora Studentske sekcije in nekaterih povabljenec sklenjeno, da se decembra 1963 skliče dvodnevni simpozij na temo: **ALIENACIJA IN REINTEGRACIJA NASEGA ČLOVEKA.** Simpozij bo 19. in 20. decembra 1963.

Vzroki in razlogi, ki so vplivali na zamisel o simpoziju, so naslednji:

S preraščanjem našega človeka (nas samih) kot človeka politične države — državljana — v občana, človeka admirajoče države na poti osvoboditve dela in sebe samega, se je odprlo še eno področje ukinjanja njegove alieniranosti, ob istočasnem pojavljanju realnih možnosti za njegovo popolnejšo reintegracijo. V prvih fazah se je ta dejanski problem zaradi njegove nerazvitosti dal reševati še nepopolno praktično in s pretežno čisto ekonomsko-političnimi metodami. Čim večja je njegova razvitost, tem nujnejša je socialno-psihološka, sociološka in filozofska intervencija, da bi onemogočili zmeraj ogrožujoči praktikizem in politikantstvo. Simpozij naj bi čim jasneje s različnih aspektov posameznih družbenih znanosti teoretsko izrazil stopnjo tega praktičnega razvoja problema, praktičnih naših družbenih odnosov in podal, kolikor bo v moči sodelavcev simpozija, znanstvene hipoteze za bodočnost.

Naše družbene znanosti v ožjem pomenu, še posebno pa filozofija (zlasti na Slovenskem), ne dohajajo družbenega dogajanja in politike; zato jima tudi niso kdovekaj trdna opora. Takšno stanje je treba prerasti in simpozij naj bi bil eden izmed čimurjev, ki bi pripomogel k temu, ker menimo, da so kljub vsemu pri nas že razpoložljive dejavne človeške moči za to. Potrebno pa je njihovo sodelovanje v skupnem ustvarjalnem naporu.

Ne nazadnje je nujno tudi družbeno afirmiranje socialne psihologije, kritike politične ekonomije, sociologije in do kraja zapostavljene filozofije pri nas, če sploh hočemo marksizem dejansko ustvarjalno razvijati. Simpozij naj bi podprl tudi ta smoter.

Na simpoziju naj bi se obravnavale naslednje teme:

1. Delovna alienacija in osvoboditev dela. Referat naj bi podal analizo dela, problema delitve dela itn.
2. Tehnološka emancipacija človeka: pomen tehnike pri osvoboditvi človeka.
3. Alienirana svoboda: svoboda in nesvoboda v določenih družbenih odnosih. Svoboda kot dejansko preraščanje nujnosti in slučajnosti: reintegrirajoča svoboda.
4. Politična sredstva za integracijo človeka (družbe).
5. Prosti čas.
6. Vloga standarda.
7. Alienacija potreb in problem ustvarjanja novih potreb v delovni situaciji.
8. Kako in v čem iščejo integriranost ur: "niki?"

9. Marksološki referat o alienaciji in reintegraciji. Podal naj bi pregled problema, kakor se je javljala pri Marxu in Engelsu.

Za vse te teme so se že prijavili referenti. Nekateri sodelavci so prijavili tudi nove teme, kot npr. problem odnosa med mestom in vasjo itn. Udeleženci simpozija bodo torej skušali odgovoriti na vprašanja: kdo, s čim in kako naj se ustvarja reintegracija našega človeka (nas samih).

Obenem bo simpozij pokazal, koliko so nosilci družbene misli pri nas vkoreninjeni zastopali svojo misel kot misel revolucionarne prakse.

S. HRIBAR

Na skupščini ZŠJ ljubljanske univerze so bili izvoljeni naslednji člani novega Univerzitetnega odbora:

ALIDŽANOVIČ ASIM — elek. III.
BERTOK ZVONKO — abs. agr.
BERTONCELJ MATJAZ — arh. III.
ČEPON ANDREJ — med. III.
ČERNETIC METOD — soc. II.
ČIKIĆ MILOVAN — ekon. III.
DEBELJAK STANKO — ekon. III.
DULAR VINCENC — elek. III.
FERLINC BORIS — pravo II.
FRIDL ALOJZ — VSTK IV.
HEBER FRANC — med. III.
JAMBREK PETER — soc. III. stop.
HRIBSEK DRAGO — elek. III.
JANSEK JURE — abs. str.
JESIH MARJAN — ekon. II.
JONKO JOŽE — met. IV.
JURCA FRANC — pravo IV.
JURKOVIČ MAJDA — pravo III.
KAREL ADA — ekon. II.
KERIN ANDREJ — grad. IV.
KOGLOT SERGEJ — geogr. III.
KOVACIĆ MARJETA — pravo III.
KRAJNIK RUDI — stom. III.
KREFT IVAN — agr. IV.
KUNSTELJ PETER — agr. IV.

LEVSTEK MARJAN — kem. IV.
MALOVRH STANE — met. IV.
MESEL ERNA — germ. IV.
MESIC BOGO — str. III.
METELKO ALOJZ — agr. IV.
PALČIĆ BRANKO — fiz. IV.
NOVAK JANEZ — str. IV.
PIVEC FRANC — soc. III.
PROSEN ALEŠA — germ. IV.
SKRALOVNIK ALEKS — med. V.
STANKOV ZARKO — geod. III.
ŠKARABOT MATJAZ — str. abs.
ŠALI FRANC — soc. III.
ŠKRLAVAJ ANDREJ — abs. zgod.
ŠKRJANC JANEZ — str. IV.
SPARAS KAREL — med. IV.
TOLAR DARKO — ekon. IV.
TOMAZIČ FEDOR — fiz. IV.
TOVORNIK MARIJA — VSZD II.
VOBOVNIK VLADO — VSTK IV.
VRVIŠČAR ANTON — gozd. IV.
ZAJC VIKTORIJA — VSTK III.
ZAJC BORUT — gradb. IV.
ZIMSEK TONE — gozd. abs.

Poudarek materialnemu položaju

Nadaljevanje s 1. strani

Na skupščini je bila ponovno postavljena zahteva po enotnem zdravstvenem zavarovanju študentov. Heterogena struktura zdravstvenega zavarovanja študentov in problemi, ki se v tej zvezi pojavljajo, zahtevajo takojšnje enotno in popolno zdravstveno zavarovanje vseh študentov. Študent naj bo zavarovan v kraju, kjer študira, ne pa več v kraju svojega stalnega bivališča.

Problem materialne preskrbljenosti študentov se je zaostril zlasti v zadnjem času s študijsko reformo. Skoda, ki je nastajala s starim načinom študija, ko so mnogi študij zavlačevali tudi po šest, sedem let, je hotela reforma odpraviti z zaostritvijo študija.

Ugotovitev, da so se s intenzifikacijo študija prihranila družbi velika sredstva, bi morala podpreti zahteve študentov, da se v zameno za ta sredstva vsaj delno izboljša socialno-ekonomski položaj študenta.

Diskusija je načeloma tudi nekatere druge probleme. Tako se je diskutant s Fakulteto za strojništvo odločno zavzemal za

uvečevanje partizanskih pohodov kot oblike ideološkega dela na univerzi. »Pri tem so mišljeni taki pohodi,« je poudaril, »na katerih se pri udeležencih čutijo prizadevanja, da se na pohodu vzpostavi vzdušje, ki bo čim pristnejše in podobnejše vzdušju na pravih partizanskih pohodih.« Fakultetni odbor fakultete za strojništvo je predlagal, da se pohodi vključijo v program dela Univerzitetnega odbora in da se v ta namen formirajo tudi ustrezna sredstva za finančno podporo partizanskim pohodom.

Namen skupščine je bil, da se v glavnem omeji na dve, danes na naši univerzi najbolj živi vprašanji: uveljavljanje samoupravljanja in reševanje materialnih problemov študentov. Referat je obe področji sicer izčrpno obdelal, vendar je diskusiji prepustil vrsto odprtih vprašanj, ki pa se jih potem nihče ni tehtno loteval.

Dasi je bilo v referatu izrečenih dosti izvirnih, novih misli in pogledov v zvezi s samoupravljanjem na univerzi, se je diskusija tega tako važnega področja delovanja študentov popolnoma izognila. V

diskusiji predsednika CO ZŠJ je bilo ta očitek tudi čuti.

Čeprav je imela skupščina namen omejiti se na omenjena dva problema, pa bi se ne smela v taki meri izogniti tudi drugih vprašanj. Če trezno pretehtamo vse sicer številne diskusije, je bilo med njimi le malo takih, ki so pomenile resničen prispevek k plodnosti in tehtnosti skupščine.

Če smo rekli, da letošnja skupščina, zlasti njen diskusijski del, ni opravičila svoje glavne teme — samoupravljanja na univerzi, pa s tem še ne mislimo, da na tem področju ni dala številnih tehničnih predlogov. Vsekakor je bila druga tema skupščine — materialni položaj študenta — deležna vse pozornosti tako v referatu kot tudi v številnih resnih diskusijah. V pogledu dosedanjega načina in tempa reševanja materialnih vprašanj študentov pomeni letošnja skupščina prelomnico, saj sklepi skupščine dajo upati, da se bo temu vprašanju življenja študentov odslej posvečala večja skrb. In ne samo skrb, tudi resnični ukrepi.

m. t.

Socialna struktura - zaskrbljujoča

Ze vsrlo let sem na podlagi nekich splošnih vtisov ugotavljam dinamične spremembe v socialni strukturi študentov. Današnji analizi manjka še veliko do tega, da bi bila popolna, vendar bo lahko služila kot grob vpogled v socialno strukturo ljubljanskih študentov.

Idealna socialna struktura študentov bi se morala vsaj v glavnem pokrivati s socialno strukturo Slovencev, torej z osnovo, iz katere študentje izhajajo. Vendar so pri tem na delu številni družbeni, ekonomski in idejni procesi, katerih silnice ne dopustijo, da bi se iz te socialne osnove formirala njej ustrezajoča socialna struktura študentov.

Priznati pa je tudi treba, da ta problem pri nas tudi še ni bil predmet nekich bolj pozornih socioloških ali ekonomskih analiz. Statistika pa, ki bi pri tem morala biti glavno pomagalo, ta posel le še otežuje zaradi neenakih klasifikacij, ki se s vsakim popisom spreminjajo. Celotna analiza se tako nujno omeji na nekaj fragmentarnih prikazov.

Bistven problem v socialni strukturi študentov se kaže zlasti v premajhnem deležu študentov iz kmečkih in delavskih družin, če ta delež primerjamo z deležem, ki ga ti dve kategoriji predstavljata v socialni strukturi aktivnega prebivalstva SRS.

Pri tem je treba opozoriti na dve nasprotujoči si tendenci, ki se diametralno nasprotno razvijata, ena v socialni strukturi slovenskega prebivalstva, druga pa v socialni strukturi študentov ljubljanske univerze. Medtem ko delež rudarjev, industrijskih in obrtnih delavcev v celotni populaciji Slovencev nezadržno raste — od popisa prebivalstva l. 1953 do popisa l. 1961 se je njihov delež povzpela od 28% na 34% — pa na univerzi delež študentov iz teh socialnih grup celo rahlo pada; saj je v štirih letih od leta 1959 do 1963 upadel za cel odstotek od 17% na 16%. Ta padec je na prvi pogled malenkosten, postane pa pomembnejši, če ne pozabimo, da se delež teh socialnih kategorij prebivalstva stalno povečuje. Padec je torej absoluten, še bolj pa relativen.

Delež slovenskega kmečkega prebivalstva se zmanjšuje. Od popisa l. 1953 do popisa l. 1961 se je v SRS zmanjšal delež kmetovalcev, ribičev in gozdnih delavcev od 51% na 37%. Ta socialna kategorija je bila na ljubljanski univerzi za šol. l. 1959/60 zastopana s 15% rednih slušateljev. Ta odstotek vztrajno pada. V šolskem letu 1961/62 je v l. letniku na univerzi vsak 10. študent izviral iz teh družin. V lanskem šolskem letu pa je bilo teh študentov le še 9%, čeprav je tam več kot vsak tretji Slovenec pripadal tej kategoriji. Torej: v štirih letih padec kar za 6%, v absolutnem in relativnem pomenu.

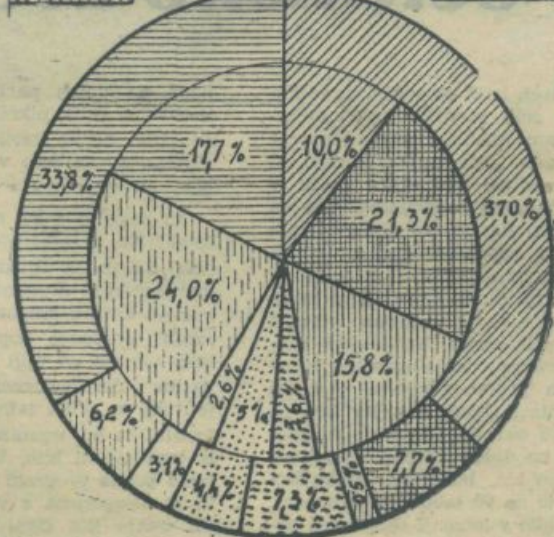
Kot ilustracija obravnavanja problema je grafični prikaz socialne strukture študentov, ki jo primerjamo s socialno strukturo prebivalstva v SRS. Notranji krog predstavlja socialno strukturo študentov l. letnika ljubljanske univerze v šol. l. 1961/62. Zunanji, večji krog pa strukturo slovenskega prebivalstva ob popisu leta 1961.

Iz slike je razvidno, da je kmetov in delavcev v SRS po zadnjem popisu 71%, torej skoraj dve tretjini. V istem letu pa je bilo na univerzi v l. letniku le 27,7%, torej dobja četrtna študentov, ki so tega socialnega porekla.

Pri kategoriji »administrativno in vodilno osebje« pa je stanje ravno obratno. Delež te prebivalstvene katego-

SOCIALNA STRUKTURA LJUBLJ. ŠTUDENTOV IN AKTIVNEGA

PREBIVALSTVA V SRS, V LETU 1961			
RUDARJI, INDUSTRIJSKI IN OBRATNI DELAVCI	28,3%	OSEBE ZAGREJE IN USLUGE	1,7%
USLUGOBENCJI IN VODNI OSEBE	2,6%	OSEBE S LASTNIMI DOHODKI	1,3%
PROMETNO OSEBJE	2,6%	STROKOVNJAKI IN UMETNIKI	1,3%
TRGOV. OSEBE	2,6%	EMERITI, PENSIJERJI IN GOSPOD. DELAVCI	1,3%

rije je bila 1961 6,2%, na univerzi pa je bila v socialni strukturi študentov zastopana kar s 24%. Skoraj vsakega četrtega študenta so torej poslale študirat družine iz te kategorije.

V obdobju od 1959-1963 se kažejo še naslednje tendence:

dence: padanje deleža študentov v skupini prometnega osebja, tendenca močnega naraščanja v skupini »osebje zaštite in usluga«, konstantnost v skupini »uslužbenci in vodilno osebje«, porast v skupini »strokovnjaki in umetniki«, in porast v skupini »osebje z lastnimi dohodki«.

Omenjene kategorije študentov, ki so na univerzi vedno močnejše zastopane, kljub temu, da v celotnem slovenskem prebivalstvu predstavljajo manjšinski delež, svojo rast »dolgujejo« zlasti padcu študentov iz »kmečkih in delavskih družin«. Primer: l. 1961 sta kategoriji »administrativno in vodilno osebje« in »strokovnjaki in umetniki« predstavljali 14% prebivalstva SRS. Na univerzi pa je bilo v istem času kar 45% študentov, ki so izšli iz teh slojev.

Pri vsaki analizi se vsiljuje tudi potreba po iskanju vzrokov določenih pojavov. Nedvomno je, da pri razlagi omenjenih tendenc v socialni strukturi naših študentov ne moremo izhajati izključno iz ekonomskega, materialnega položaja prebivalstva. Potreben bi bil tudi sociološki in socialnostrukturalni pristop k proučevanju teh pojavov. S podrobno analizo notranje strukture posameznih kategorij prebivalstva bi ugotovili, da so kategorije z istimi materialnimi dohodki značilno neenako zastopane pri socialni strukturi študentov. Se prej pa bi bila nujna analiza socialnega sestava dijakov srednjih šol, ki v marsičem determinira socialno strukturo študentov.

Vsekakor pa je današnja slika stanja socialne strukture študentov zaskrbljujoča, zlasti še spriči omenjenih delujočih tendenc. V perspektivi bo potrebno na osnovi dobrih analiz sprejeti ustrezne ukrepe, da bi to sliko bolj uskladili s socialno strukturo prebivalstva samega. Materialno vprašanje pri tem ni najmanj pomembno. Če do tega ne bo prišlo, se utegnejo kdaj v prihodnosti kot rezultat teh anomalij pojaviti tudi neprijetne sociološke in politične posledice.

Marjan Tavčar

PREMALO IZKORIŠČENE MOŽNOSTI

Že od samega osnovanja Združenja mariborskih visokošolskih zavodov obstaja v Mariboru Pomurski klub, v katerem so združeni prekmurški in priški študentje, ki študirajo na mariborskih višjih šolah. Klub šteje okoli 50 članov – torej veliko manj, kot je vseh študentov, ki bi imeli pravico postati njegovi člani. Upoštevati pa je treba, da veliko letošnjih novincev sploh ne ve, da obstaja ta klub, med starejšimi študenti pa je zanimanje zanj močno padlo. Zakaj?

Kljub širokim možnostim delovanja je Pomurski klub vsa leta doslej le životnil in ni zavzel tistega mesta v izvenštudijski dejavnosti študentov, ki bi ga lahko. Glavni namen pokrajinskih klubov je vzpostavljanje vezi med študenti določenega področja in njihovim domačim krajem, kamor se večina študentov po končanem študiju tudi vrne.

Zlasti pri študentih mariborskih višjih šol bi bila ta povezava izredno pomembna, saj traja študij le dve leti. Tako je še bolj nujno, da se študentje čim bolj seznani s problematiko razvoja v domačem kraju, tako da se po diplomi lahko čim prej in čim bolj vključijo v gospodarsko in družbeno življenje.

Tudi v politiki štipendiranja bi Pomurski klub lahko igral veliko vlogo, saj tukaj vlada precejšnje nesoglasje. Pri tem pa bi se morali povezovati s komisijami za štipendije pri posameznih občinah in na okraju.

Pred leti je klub že poiskal stike s pomurškimi občinami in komiteji ZMS ter se z njimi dogovoril o širšem sodelovanju. Študentje naj bi prišli v domači kraj in se tam pogovarjali s srednješolci o možnostih in pogojih študija ter o težavah, ki se porajajo v zvezi z njim. Prav tako bi lahko v okviru ljudskih univerz in izobraževalnih centrov predavali tudi o splošnih perečih vprašanjih in zanimivostih.

Vendar pa so vse to samo možnosti, ki so sicer zapisane tudi v programu Pomurskega kluba (ali naj bi vsaj bile zapisane), a še niso doživele uresničitve. Edina dejavnost, ki so jo v klubu razvijali, je bila družabna dejavnost. Prirejali so tradicionalne »Prekmurske večere« in spoznavne večere. Tolažimo se lahko samo s tem, da so bili vsaj ti redneje na programu!

V vodstvu Zveze študentov na mariborskih visokošolskih zavodih kažejo premalo zanimanja za dejavnost te vrste. Ob izpolnjevanju vseh možnosti bi pokrajinski klubi lahko bili pomembna oblika dela. Z njo bi zajeli mnoge študente, ki jih sicer ne uspevajo vključiti v druge aktivnosti na šolah.

In kaj pravijo o vsem tem v Pomurskem klubu? Izgovarjajo se na nesoglasja v svojem vodstvu, na pomanjkanje prostorov in finančnih sredstev. Člani kluba so se doslej sestajali (v kolikor se sploh so!) v prostorih Višje ekonomsko-komercialne šole. Glede sredstev pa so se dogovarjali z občinami, govorili so o dotacijah, toda saj poznate tisto: »Za malo denarja – malo glasbe!« V primeru Pomurskega kluba pa bi lahko rekli: »Za nobeno dejavnost – nič denarja!«

B. MAKSIMOVIC

Na nedavnem plenumu odbora Zveze študentov mariborskih visokošolskih zavodov so razpravljali o poslovanju Zadruga študentov in dijakov, o skupščinah Zveze študentov na posameznih šolah, o subvencioniranju in nekaterih drugih vprašanjih.

Ko so pregledali poslovanje Zadruga študentov in dijakov, so ugotovili, da je bilo v redu. Zadruga, v katero je včlanjenih veliko število študentov, je dosegla po enoletnem poslovanju že lep uspeh. Celotni povprečni mesečni dohodek je bil približno 3 milijone dinarjev. Ob povrnem pregledu pravilnika za dohodke so ugotovili, da ni v sorazmerju z dohodki. Predlagali so, da se sestane komisija, ki bo skupno z odborom ZS sestavila nov pravilnik o delitvi dohodkov.

Letne skupščine Zveze študentov na posameznih šolah bodo izvedene v prvi polovici meseca decembra. Na njih bodo obravnavali delo ZS na šoli v obdobju med dvema skupščinama. Glavni poudarek bo na študijskih problemih, dejavnosti študentov, socialnem in materialnem stanju študentov.

V večletnem delovanju so si organizacije ZS na posameznih šolah nabrale že bo-

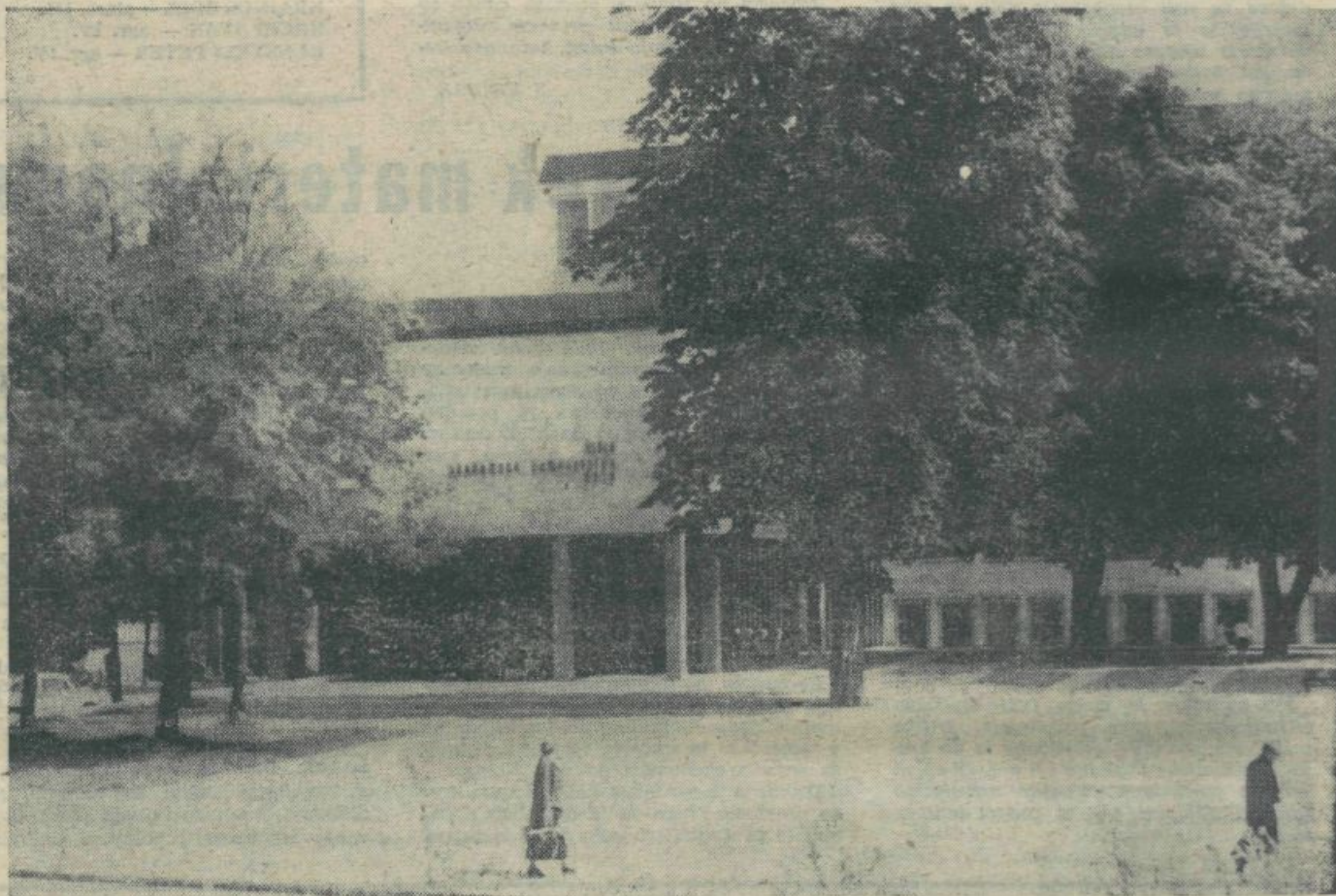
BODO KONFERENCE ZVEZE ŠTUDENTOV DALE ODGOVOR ZA NEAKTIVNOST ŠTUDENTOV?

MOZAIK VPRAŠANJ

vlačen in zato prihodnjič raje poslušajo »staro bajto«: »Kaj boš hodil na ta čevka-nja, jaz grem samo takrat, kadar govorijo o brucovanju, drugače pa me ne vidijo.« To je gotovo labirint z izhodom. Prvi sestanki naj bodo konkretni in naj dajo novincem takoj v začetku konkretne zadolžitve. Večina novincev je pripravljena delati v organizaciji, a ker v začetku ne

študijski programi na vseh šolah so že več ali manj ustaljeni. Pojavljajo pa se posamezna vprašanja, ki jih je potrebno še rešiti (npr. pogojni vpisi). Pri tem delu lahko mnogo store študijske komisije in sveti letnikov, ki se s konstantnim delom lahko lepo uveljavijo.

S takšnim delom kot so ga pokazale komisije do sedaj, ne bo mogoče ničesar

Kam neki so se skrili študentje? Še pred petimi minutami jih je bilo vse polno...

gate izkušnje, ki jih pa žal ne znajo izkoristiti. Predstavniki posameznih šol so dejali, da na njihovih šolah aktivno dela v organizaciji le malo študentov (praktično dva ali trije). Tako se je zopet (upravičeno) bati, da bomo na skupščinah znova slišali, da študentje niso aktivni, ne obiskujejo kulturnih prireditev in se ne zanimajo za... To so ugotovitve, ki vsekakor držijo! In kdo je kriv? Veliko odgovornost nosijo odbori ZS na posameznih šolah z odborom ZS mariborskih visokošolskih zavodov na čelu. Kje je resnica? Se lahko vprašamo: Zakaj študentje na prvi in drugi sestanek ZS še pridejo, na naslednje pa ne? Je to res samo brucovska na-debudnost? Verjetno je bil ta sestanek preveč sestankarski, nezanimiv in nepri-

dobijo konkretnih nalog, so pozneje za ZS »izgubljeni«. Večkrat se zgodi pri nas tako, kot se je letos. Plakate za brucovski teden so obesili dan pred prireditvami. To je bilo tudi vse. Smo pozabili, da je naš novinec-bruc prišel iz srednje šole, kjer je imel vse »na krožniku«? Mi ga hočemo prvi dan navaditi samostojnosti. Rezultat teh prireditev pa je znan. V veliki predavalnici Višje ekonomsko-komercialne šole je bilo na literarnem večeru 29 poslušalcev (med katerimi so bili redki tisti, ki jim je bil ta večer namenjen). Tega vprašanja (predvsem obiskovanja kulturnih prireditev) ne bomo rešili z administrativnimi ukrepi, kot mislijo nekateri tovariši, temveč z bolj neposredno propagando v pravem pomenu besede.

doseči. Zelo ilustrativen je podatek, da je študijska komisija pri odboru Zveze študentov mariborskih visokošolskih zavodov imela le dva sestanka. Delo ostalih komisij ni bilo nič boljše. Nekakšna izjema je bila le socialno-ekonomska komisija, ki je bila ves čas delavna; ta komisija bo v letošnjem letu pripravila nov pravilnik o subvencioniranju. Subvencijo bo prav tako kot lansko leto dobil vsak socialno šibek študent, in sicer največ 6000 dinarjev mesečno. Da bi se izognili izkoriščanju in napakam, bo potrebno tesno sodelovanje s socialno-ekonomskimi komisijami na šolah. Absolventi ne bodo dobivali subvencij (ker večinoma študirajo doma), dobili pa bodo lahko enkratno pomoč.

S. P.

Zakaj med študenti ni zanimanja za Počitniško zvezo?

V zadnjih dveh letih je organizacija Počitniške zveze zelo razširila svojo dejavnost. V program mladinskega turizma je zajela vse mlade ljudi iz šol, tovarn in vasi. Okrajni odbor Počitniške zveze v Mariboru spada med najprizadenejše na tem torišču dela. Res je, da ni dovolj potrebnih sredstev, vendar so tudi z majhnimi sredstvi mnogo naredili. V letovišču v zalivu Bokinič na otoku Cresu je v letošnjih počitnicah v štirih imenah letovalo 451 mladih počitničarjev. To je lepo število, če upoštevamo, da je oprema že izrabljena in da je tabor sprejel v vsaki izmenli večje število počitničarjev kot so zmogljivosti. Če okrajni odbor do prihodnje sezone ne bo dobil potrebnih sredstev za obnovo letovišča, bo moral zmanjšati kapaciteto s 140 na 60 taborečih v izmenli. Razen tega je bilo v letošnji sezoni več občasnih akcij. Počitničarji so priredili po-

hode po poteh partizanskih brigad, več izletov in velik piknik, ki se ga je udeležilo tudi večje število tabornikov. Kakor vidimo, so za delo v PZ neomejene možnosti.

In kako je s PZ na mariborskih višjih šolah? Na okrajnem odboru PZ smo izvedeli, da je za njihovo organizacijo med mariborskimi študenti zelo majhno zanimanje. Večina študentov se je včlanila le zaradi skupnega popusta na železnici in tako nimajo od njih razen minimalne članarine nobenih koristi. Nekaj počitničarjev je tudi na Višji tehniški šoli, kjer je že kazalo, da bo organizacija zaživela, vendar iz tega nič ni bilo. Večina študentov premalo pozna program mladinskega turizma in ni seznanjena z vsemi ugodnostmi, ki jih imajo kot člani Počitniške zveze. V nekaterih študentskih centrih spada delo

v PZ med najuspešnejše aktivnosti študentov. Na novosadskih visokih šolah in fakultetah je Počitniška zveza ena izmed najboljših tovrstnih organizacij v naši domovini. Zdi se nam tudi, da bi tudi študentje Višje ekonomsko-komercialne šole, oddelka turizem-gostinstvo, morali biti seznanjeni z našim delom, saj bo mladinski turizem čez čas že zelo razvit in bo verjetno tudi del njihovih poklicnih skrbi.

Delno krivdo za neaktivnost na tem polju nosi tudi odbor Zveze študentov, ki kljub pogovorom z Okrajnim odborom Počitniške zveze ni storil nič konkretnega, kar bi vsekakor moral. Upajmo, da bodo v letošnjem letu, ko bo Okrajni odbor PZ izvedel večjo akcijo za množično popularizacijo mladinskega turizma, tudi na mariborskih višjih šolah ustanovili več druženj Počitniške zveze.

H. S.

Modri prepadi

Školjke „prstaci“

po 400 din

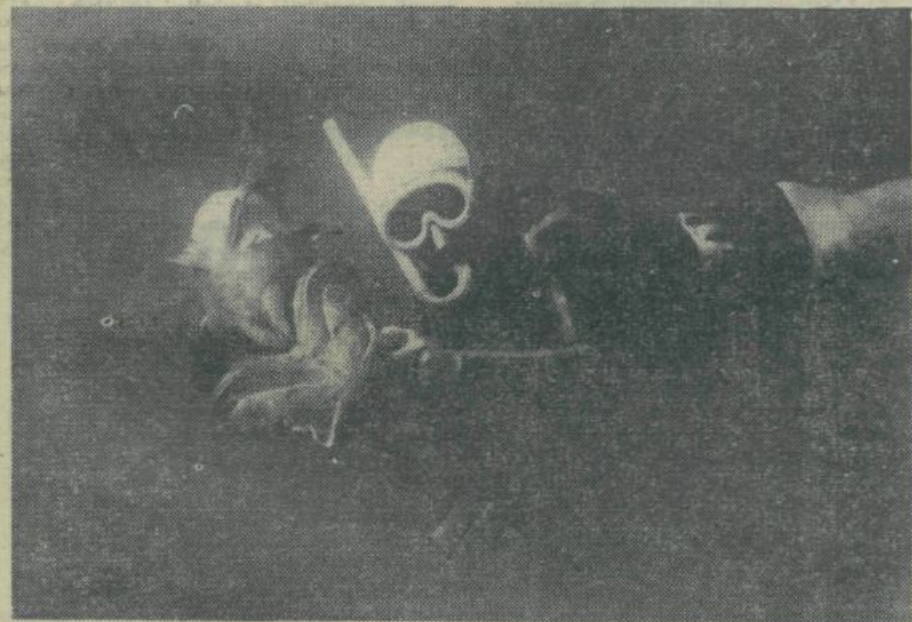
za kilogram...

Med dvema lovoma smo bili navadno v Zadru, odkoder so bili naši »barkarioli« barba Čače in Hrvoje. Tu smo si dan, dva nabirali novih moči in delali načrte za nadaljnje podvige.

Ker smo po večini študentje, imamo izredno skromna finančna sredstva. Naš šport gojimo na več kot amaterski bazi. Denar za drago opremo, vsi stroški treninga in celo tekmovalni kot je državno prvenstvo, gredo ponayadi iz naših žepov. Ulovljenih rib pa se ne sme prodajati. Zato smo jih navadno podarjali slovenskim letoviščem ali pa smo jih dajali našim »barkariolom«, zato ker so nas vozili s svojimi čolni. V večni denarni stiski nam je pomagalo naključje. Nekega dne je prišel do nas človek, ki je slišal, da se lahko globoko potapljam in nas prosil, če bi mu proti nagradi potegnili iz morja sidro, ki se mu je zataknilo. Po četrtnem iskanju v umazani vodi pristanišča in globini 14 m smo mu našli sidro. Dal nam je tisoč dinarjev.

Od tega dogodka je šel glas o nas hitro po Zadru in ljudje, ki so jim padli v morje razni predmeti, so nas prosili za pomoč. Navadno je šlo za sidra in vrše (posebne iz žice pletene pasti za ribe), pa tudi dežnike, enkrat celo za kovček.

Bilo je mnogo smeha in zabave, ko smo se tako srečavali z različnimi ljudmi in brskali za vsem mogočim po pristaniškem dnu. Kadarkoli smo se vrnili z lova, nas je pri naših domačinih v jedriličarskem klubu »Uskok«, kjer so nam dovolili, da smo si v eni njihovih sob položili gumi-jaste blazine za spanje, čakala kaka prošnja za iskanje potopljenih predmetov.

Po nekaj sekundah se je lovcu nasmehnila sreča.

Med srečanji z različnimi ljudmi je moralo zanimivo tole: nekega dne je prišel k nam moderno oblečen možakar srednjih let in ves nervozen spraševal, če bi mu lahko dvignili popolnoma novo sidro, ki mu je z vrvo vred padlo v morje. »Dal vam bom 1500 din.« Ker se mu je mudilo, sem šel sredi kosila z njim. Iskal sem približno 20 minut in mu našel sidro. Ko sem bil v čolnu, mi je ponudil samo 500 din, češ da je to zadosti za 20 minut dela. To me je nekoliko razjezilo. Pograbil sem sidro in skočil v morje. Položil sem ga na prejšnje mesto, prišel ven in rekel možakarju, da naj mu ga pač dvigne kdo drug za ta denar. Kaj takega verjetno ni pričakoval. Začel me je prepričevati, da pač ni mislil tako hudo, da se je hotel le malo »ocenjakati« in da mu naj dvignem sidro. No, sem si mislil, malce pou-

Skupina naših najboljših podvodnih lovcev, ki so se na letošnjem državnem prvenstvu zelo dobro uvrstili, je v pripravi na prvenstvo obredla vrsto zanimivih terenov, kjer se doslej še ni dostikrat sprožila puška podvodnega lovca. Med njima sta bila tudi državni reprezentant Jože TURK iz Kočevja in njegov partner Krešo PETROVIČ, ki sta na letošnjem prvenstvu v konkurenci najboljših jugoslovanskih lovcev ponovno osvojila odlično peto mesto.

ka mu ne bo škodovalo. »Cena je sedaj 2000 din«, sem rekel in mirno obsedel. Besen je položil denar in dobil sidro.

Naš stanodajalec mi je povedal, da je to bogat in zelo skop obrtnik. Upajmo, da mu je ta dogodivščina koristila.

Da smo lahko podaljšali svoj trening čez predvidene dneve, se imamo zahvaliti tudi revnemu ribiču, ki smo mu zastoj dvignili dve izgubljeni vrši. V zahvalo nam je povedal, da bi lahko nekaj zaslužili z dviganjem kamnov z dna, v katerih so zelo iskane školjke »prstaci«, katerih kg se prodaja od 400 — 700 din. Ribiči lahko dvigajo tako kamenje le tik pod površino. Nam so bili seveda dostopni globlje. Pokazal nam je »ribiško skrivnost«, kako se kamen, v katerem so školjke, razlikuje od drugih in res smo v kratkem času, ki smo ga imeli na razpolago, dvignili nekaj sto kg takega kamenja in našli v njem okoli 20 kg dragocenih školjk. Teh podvodnim ribičem ni prepovedano prodajati.

Tako smo popravljali naš proračun in si omogočili nekaj dni treninga več.

Sprehod med trnki

V zadrski lukl so na »rivle od jutra do večera ribiči, ki uporno namakajo svoje trinke v morje. Plen je za toliko ur lova

nost rib. Medtem pa so te »poredne« ribe nezainteresirano v jatah plavale med in mimo trnkov. Prav smešen se nama je zdel ta ribji slalom. Kaj bi rekli ribiči, ponosni na svoje »pašteg«, kot imenujejo svoje vabe, ki so včasih prav alkimistično sestavljene, če bi videli ta prizor. Nekajkrat sva se potopila in ulovila nekaj velikih ciplov in brancina, težkega 4 kg. Šele sedaj so verjeli naš prijatelj in njegovi ribiški tovariši, da so brancini in veliki cipli tudi tu, le da imajo »ribiško fakulteto«, kjer so absolvirali poglavje o trnkah in vabah in zato na to več ne nasedajo.

40 kg salp na morskem dnu

Tudi podvodni svet ima svoje zločince, ki ga neusmiljeno uničujejo. To so lovci »dinamitaš«. V kratkem času na terenu, kjer delujejo, popolnoma iztrebijo vse življenje. Pri tem pa največji del pobitih rib ostane na dnu. Na površino jih po eksploziji dinamične mine pride le okoli 40 odstotkov.

Lani smo videli tako opustošeno okolico otočka Kopista v bližini Lastova. V petih urah plavanja po sicer idealnem terenu nismo našli niti ene ribe. Tri neeksplozivne mine so bile naš edini plen.

Letos pa se nam je zgodilo tole:

Na samotnem predelu Dugega otoka smo zagledali na visoki skali človeka, ki nas je opazoval. Ko smo prišli 500 m dalje s čolnom, smo zagledali ob morju dvojico, ki je navidezno ribarila s trnkom. Po nadaljnjih 500 m vožnje smo spet videli »opazovalnico« s stražarjem. Takoj smo sumili, da gre za grupo dinamitašev, ki so se zavarovali pred presenečenjem.

Dvojica ali trojica stražari, ostali pa mečejo vabo in ko se ribe zberejo, vržejo dinamični naboj.

Nismo se prevarali. Ko smo čez kake dve uri plavali na mestu, kjer smo prej videli dvojico, ki je »ribarila« s trnkom, smo zagledali neverjeten prizor. Preko petdeset komadov salp in več sto manjših ribic je s trebuhom navzgor ležalo na morskem dnu na prostoru okoli 50 m². Odkar jim je eksplozija zlomila hrbtenice in poškodovala zračni mehur, ni mogla miniti več kot ura. Dinamitašev ni bilo nikjer več. Pobrali so, kar je splavalo na površje in odšli.

To je bil učinek majhne mine. Bali so se, da bi jih mi presenetili. Običajno pa je opustošenje še večje.

Lovska zgodba, ki ni lovska: Napad iz zraka

Če človek veliko opazuje podvodni svet, doživi vsakovrstne zanimive, resne pa tudi šaljive zgodbe. Takale se je pripetila Jožetu:

Na dveh oglih velikega kamna je v globini 12 m zagledal dve kirnji. Ko sta ga zagledali, sta planili proti vходу. Brzina je bila taka, da se nista mogli zaustaviti in sta trčili z glavama. Klasična prometna nezgoda! Seveda brez težjih posledic. Trenutek sta se začudeno gledali, potem je dala manjša prednost večji in skrili sta se pod kamen. Nekoliko dalje od Jožeta se je potapljaj Jure. Verjetno je splašil kilogram težkega sarga, ki je divje priplaval in planil v luknjo, kjer sta že bili kirnji. Jože se je potopil. Sprva ni videl nič. Nikjer niti svetlečega sarga, ki je v temni luknji podoben emajliranemu krožniku. Končno je levo v kotu zagledal temno senco 17 kg težke kirnje. Zavlekel se je nekoliko globlje, nameril. Zadeta v glavo je bila kirnja takoj mrtva. Z zakrivljeno kljuko smo jo potegnili iz duplje. Jože jo je prijel za oči in se začel z njo dvigati. S prijemom za oči so se odprla njena široka usta in iz njih je planil Juretov sarg. Srečno je ušel Juretu in sedaj še iz žrela kirnje. Pa naj kdo reče, da ni tudi v ribjem svetu srečkovičev! Skrili se je pod lahko dosegljiv kamen, vendar smo sklenili, da je danes že dosti pretrpel in da za sluzi življenje.

Našemu podvodnemu kolegi, Beograščanu ing. Lavu Voroncovu, 56-letnemu entuziasti podvodnega ribolova, s katerim smo nekajkrat lovili, pa se je zgodilo nekaj verjetno edinstvenega. Takole je opisal Bra-co dogodek:

Ing. Lav je lovil ob nekaj metrov strmi steni, kjer pa je morje precej globoko. Naenkrat je divje zaplaval proti bregu in kljub strmini in letom kot mladenič zlezel na kopno in mlatil okoli sebe.

Prestraši sem se, da je bežal pred morskim psom in sem prišel s čolnom k njemu. Vprašal sem ga, kaj se je zgodilo. »Pčela ujela me je u jezika«, je izdaval z debelim glasom kot bi imel klobaso v ustih.

Ko se je namreč hotel potopiti, je med globokimi vdihli skozi cevko respiratorja potegnil v usta čebelo, ki ga je pčela v konico jezika.

Nevsakdanjosti iz dežele vzhajajočega sonca

Ko nas je pred nekaj meseci predstavnik NIHONKI — INA (Japonske Go zveze) prof. Iwamoto, ki je med svojim obiskom Evrope in Ameriki obiskal tudi Ljubljano, povabil na prvi mednarodni Go-turnir v Tokio, smo bili nemalo presenečeni. Obisk na Japonskem bi za naš klub razen odgovornosti predstavljati Jugoslavijo na takem elitnem tekmovanju, pomenil tudi veliko finančno obremenitev, ki jo vsekakor ne bi zmogli. Toda prof. Iwamoto nas je kmalu potolažil. Japonska Go-zveza je obljubila, da plača trem našim igralcem celotne stroške potovanja z letalom od Rima do Tokia in nazaj ter bivanja na Japonskem.

Po 26 urah vožnje, 8 urni časovni razliki in 14.730 kilometrih smo točno ob 11 uri zvečer pristali v Tokiu.

Osemnadstropni hotel, v katerem smo stanovali, je bil pravo mesto v mestu. V kleti so bili razni barčki, restavracije, od prvega do četrtega nadstropja hotel v pravem smislu besede, v petem je imela svoje prostore japonska Go-zveza (v petem zato, ker beseda go pomeni po japonsko tudi 5), v teh prostorih se je tudi vršil naš turnir, v šestem, sedmem in osmem nadstropju so bile razne trgovine, veleblagovnice, restavracije, zdravniške ambulante in uradi Japan air lines.

Prvi teden našega bivanja na Japonskem smo prebili skoraj ves čas samo v hotelu. Razen tega, da je vseskozi deževalo (na Japonskem dežuje približno 300 dni na leto in je zato v hotelu posebna trgovina, kjer si lahko zelo poceni kupiš dežnik), smo bili precej zavzeti z igranjem na turnirju. Igrali smo dopoldne od 9 do 13 ure, nato smo kosili in od 14. do 18. nade-

ljevali z igranjem. Zvečer pa smo bili preutrujeni, da bi šli na potep in smo se raje odpravili spat. Za turnir je vladalo na Japonskem veliko zanimanje. V radiu in dnevnem časopisu so ves čas poročali o rezultatih, dvorana, kjer smo igrali, pa je bila nabito polna študentov in srednješolske mladine.

Na turnirju smo se dobro odrezali in smo bili celo presenečenje številka 1. Vsekakor pa je bil največji problem na turnirju za nas, kam bi postavili svoje noge. Mize in stolčki so bili prirejani za japonske igralce, tako da je bilo prav smešno gledati Evropejce, ki so neprestano postavljali svoje noge iz enega položaja v drugega. Drugi problem je bila japonska organizacija. Sicer smo ob prihodu dobili točen razpored iger, vendar so Japonci ta razpored skoraj vsak dan spreminjali. Sprva nas je to začudilo, potem pa nam je nekdo rekel, da je pri Japoncih vedno tako. Glavno, da je nekaj napisanega na papirju, potem pa se to eventualno tudi pozabi. Pri Japoncih je v navadi, da na gostiteljevo ali tujčevo vprašanje vedno odgovore z da. Pri tem lahko nastanejo prave neprijetnosti. Vprašalš Japonca, če gre ta ali oni vlak iz severnega dela Tokia v južni, pa ti bo vedno odgovoril z da, čeprav ve, da tisti vlak ne vozi na relaciji, za katero vprašuješ.

Večkrat smo prišli v stik z japonskimi študenti, saj so bili vsi zapisničarji in demonstratorji na turnirju študenti japonskih univerz. V Tokiu je 12 univerz, zasebnih in državnih. Študentov je okoli 200.000, vsi pa so skoraj enako napravljeni. Imajo nekeke črne uniforme, podobne našim dimnikarskim, bele čevlje in kape s trdim ščitnikom, na katerih nosijo znake univerz. Te uniforme niso obvezne, ampak so Japonci z izredno nizko ceno teh uniform preprosto rešili problem, kako obleči vso to maso študentov. Zasebne univerze so znatno dražje od državnih. Za študij na državni univerzi mora študent plačevati vsak semester 9.000 jenov šolnine (jen je približno 2 dinarja), za sobo mora odšteti 4.000 jenov mesečno, hrana v študentski menzi pa mu zneso že 6.000 mesečno. Vsak dan imajo 6 ur predavanj, razen v soboto, ko sta le dve uri. Predavalnice so tudi pri njih prenatrpane, profesor predava 200 študentom istočasno. Vsak profesor ima še tri ali štiri asistente, ki se ukvarjajo individualno s študenti. Na vseh fakultetah se morajo študentje obvezno učiti angleščine, čeprav jih zelo malo (kolikor smo prišli z njimi v stik) dobro govo-

ri ta jezik. Velike težave imajo z izgovorjavo. Na japonsko angleščino smo se zelo težko privadili. Sprva smo se zadovoljili s tem, da smo svojega sogovornika kar pustili govoriti, pa čeprav ga nismo skoraj nič razumeli. Le sem in tja smo ga prekinili z vzklikom ha ali kaj. To je zopet ena izmed številnih japonskih posebnosti. Vljudno je, da svojega sogovornika čim večkrat prekinete s tem vzklikom, saj mu s tem dokažete, da ga pazljivo poslušate. V Tokiu smo se sestali tudi s študenti, ki igrajo evropski šah. Ti so celo taki fanatiki, da so se zaradi šaha začeli učiti rusko, tako da lahko prebirajo ruske »šahmate«. Njihova rusčina pa je še bolj strašanska kot angleščina. Sploh jih nismo in nismo

ta v kimoni in te s prijaznim »bozo, bozo« vabijo noter. V teh barih vidiš verjetno tudi najcenejši streap-tease na svetu, saj plačaš za vstop le borihi 100 jenov (okoli 200 dinarjev). Zanimivo je, da ti mora natarica v vseh japonskih restavracijah in barih, poleg tega, da ti streže, tudi delati družbo in te zabavati s pogovorom. Evropskega plesa na Japonskem skoraj ne poznajo (vsaj mi ga v nobeni restavraciji nismo videli). Ples je le v tako imenovanih night-klubih, ki so pravzaprav bari, urejeni na evropski način. V te klube pa mladina ne more zahajati, ker so precej »zasoljenik«. Zanimivo je tudi to, da na Japonskem ne poznajo napitnine in je zelo nevljudno, če jo nekomu ponudiš.

Tempelj v Kioto

ogli razumeti. Vprašanja in dogovore smo si v cirilici pisali na listke in se tako sporazumevali. So pa bolj slabi šahisti. Njihov prvak, obenem je tudi japonski prvak v igri Sogi, ki je precej podobna našemu šahu, je močan približno tako kot naš drugo ali prvokategornik.

Ko smo imeli čas, smo si ogledali tudi japonske restavracije in bare. Če stopiš v tipično japonsko restavracijo, se moraš sezuti in ješ tudi po japonsko — na blazini. Imajo pa tudi moderne restavracije, urejene na evropski način. Po vsem Tokiu je raztreseno mnogo majhnih barov, ki so po velikosti približno enaki evropski sobi. Pred temi barčki stojijo mična dekle-

Sploh so Japonci zelo vljudni in tihi. Močan vtis naredi na Evropejce nemo valeča se množica po tokijskih ulicah. Tudi na vlakih so Japonci zelo mirni in skoraj vsi berejo časopise ali revije, bodisi sede ali stoje. Veliko je bilo pisanega o neredih in navalu na tokijskih vlakih, mi pa kaj takega nismo doživeli. Japonski vlaki so res nekaj posebnega. Zelo so točni in na postajah se ustavijo na točno določeni črti. Ko so za udeležence turnirja organizatorji pripravili tridnevni izlet v Kioto, je brzovlak, s katerim smo potovali, prevozil razdaljo 500 km od Tokia do Kiota v petih urah, vmes pa se je še ustavljal.

JANEZ UMEK

7000 kilometrov po Afriki z avtostopom

»Zdravo, Afričana!« je bil običajni pozdrav znancev pred najinim odhodom. Precej posmeha in nejevernosti je bilo v teh pozdravih. Nihče nama ni hotel prav verjeti, da se bova podala na dolgo, neznano pot po severni Afriki. Opremila sva se s spalnimi vrečami in šotorom. Majhni kuhinjski s posodami, precejšnja zaloga zdravil in fotografska oprema je napolnila prostor v dveh velikih nahrbtnikih.

Pred odhodom sva na zemljevidu načrtala najino pot: Italija, Tunis, Libija, Egipt, Sirija, Turčija in Grčija. Zal so nama konzularne ovire preprečile izpeljati načrt do konca.

1. avgust 1963 — prvič stopiva na afriška tla. Nisva sicer prva Mariborčana, ki bi se lahko s tem pohvalila, a za naju je bil to vseeno velik dogodek — uresničenje najinega daljnega cilja. Vročina je bila zares afriška, zato sva jo brž ubrala na banko, kjer sva se lahko eno uro hladila v prostorih s klimatsko napravo čaka na menjavo denarja. V tuniškem študentskem naselju sva našla prijetno zatočišče in izhodišče za najine »ekspedicije« v mesto. Založila sva se s perspekti in naštudirala pot skozi Tunis. Postala sva bolj samozavestna in sva

se namenila tudi globlje v deželo — na rob prave, pravcave puščave. Kairo, uhan, Šeibla, Gafsa in Gabes so puščavska mesta, ki so zapustila v naju prav poseben občutek — strah ali grozo, kakor pač hočete, vsaj pred tem, da bi morala v takšnem mestu kdaj dalj časa živeti. Temperatura v senci se giblje med 45 in 50 stopinjami, a senca ni nikjer. Edini izhod sta prostorna hiša in velik hladilnik, v katerem lahko stalno menjaš steklenice s pitno vodo. Beduini, kamele in osli dajejo ob značilni puščavski arhitekturi temu življenju poseben čar, a to je za nas, razvajene Evropejce, premalo. Še danes ugibam, kako se le »navadna« sinovi puščave preživljajo. Dežela vlaža sicer velike napore v izgradnjo gospodarstva, a iz borne zemlje je težko kaj izleči. Proti pričakovanju pa najin način potovanja ni bil nemogoč, celo mnogo boljše je šlo kot na primer pri nas v Jugoslaviji. Posebno prijetno pa sva bila presenečena, ko sva kot Jugoslovana naletela povsod na izredno prijazne, prijateljski sprejem.

Otok Djerba, katerega primerjajo s Tahitiem, je bil po enotedenskem puščavskem življenju osvežitev — morje je opralo ves pesek z naju in ohladilo vso žejo. Tuniška meja z Libijo je za

naše pojme kar razsežna, saj je »mrtvi pas« širok kakšnih 60 kilometrov. Meje formalnosti so zelo zapletene, a ne neprijetne. Tripolis sva si ogledala samo ponoči, zato sva pa taborila kar sredi mesta na kopališču — po navesti nekega policista. Cesta je odlična, le nevarna, saj tudi po 40 kilometrov ni nobenega ovinka. Posebno nevarne so nočne vožnje, saj si osli le preradi izbero kakšen mimovozeč avto, da bi si ob njem podgrnili svoj kosmati hrbet. Videla sva kar precej razbitin ob cesti, za katere se pa nihče ne zmeni. Mogočni rezervoarji za nafto in daljnovodi razbijajo enoličnost libijske puščave — to nese državi lepe denarce, Amerikancem pa mogočne dobičke. Spet čez mejo in bila sva v Egiptu. Pri avtostopu se primeri pač tudi to, da moraš čakati. V Matroukhu sva zabeležila rekord. Z najinega prostora se nisva premaknila 27 ur, in to ni malo, verjemite. Spala sva menjajoč se na straži kar na tplem cestnem asfaltu. A tudi to je prešlo in znašla sva se v Aleksandriji. Kratek sprehod in dalje do Kaira. Ljubezniv sodnik iz Kaira naju je popeljal v sredino Delte, kjer sva lahko opazovala »sodobno« kmetijsko proizvodnjo. Rodovitna zemlja in radodarni Nil ne zahtevata mo-

dernizacije, zato je na pogled življenje tam še takšno, kot ga poznamo iz zgodovinskih opisov. Pristno kosilo »fellahov« nama je kar prijetno teknilo. Najine gastronomske zahteve so namreč po šestih tednih potovanja padle pod ničlo.

V Egiptu so se najini načrti zapletli, kajti Turki nama niso hoteli izdati dovoljenja za prehod skozi državo. Zato sva se morala vrniti domov po morju.

Iskala sva ladjo, ki bi naju vkrcala kot mornarja in popeljala v Evropo, zato sva se približala Sueskemu kanalu in ga natanko preiskala. Naposled sva v Suezu staknila jugoslovansko ladjo, na kateri sva našla prijetno zatočišče. Uvrstili so naju med mornarje in — pristali smo v Kopru.

Dvomesечно klatenje po Afriki, na katerem sva »prestopala« 7000 km in »premornarila« 3000 km, je bilo za nama. Doma naju zaradi potepuške zunanosti skorajda niso spoznali. Sedaj pa je tudi to mimo. Ostali so samo edinstveni spomini in — želja za novimi potovanji.

FRANJO VIZJAK
BOZO SEGA

IZ LIRIKE MLADIH

Olga Heric

Čakaš

Čakaš,
da ti bom položila
svoje hrepenenje
drhteče in vdano
v dlani.
Čakaš,
da bo moj nasmeh
ves tvoj
in moja radost
nema od mehkohe.
Ne veš,
da je moje hrepenenje
kot pesem,
ki se izgubi v odmevih
in joče v jutrih,
ko so ljudje nemi
od svetlobe.

Rado Palir

Preludij pred snom

Večer je edina svetla
sestavina noči.
Edini krik, ki se ne razgubi v nebo,
razprto kot jutranji cve.

Večer je edina luč
nad prepadom bega.
Edina struna, ki ječl
v srcu, da utihne.

Na koncu greš po sledi upanja.
A nikoli ne dospeš
v obljubljeno deželo.
Tujec si in tujec boš ostal.

Večer, ki prihaja
po dimnatih stopnicah nebesa,
je edina roka, ki te iskreno poboža
za lahkonoč...

Svetlana Makarovič

Slovo

Ti si laž
in tvoje besede so laž.
In sonce odvrta obraz.

Molčim, grenka,
s spuščeni lasmi.
Veter se vpleta vanje,
moker veter. Spominjam se
neke srebrne noči
in molčim. Tvoje besede
se kot vlaga plazijo vame.

Nečesa ni več.
Odidi, ne verjemi odmevom.
Sonce zapira okna.
Zapuščamo samotna razpotja.

Miroslav Dimitriev

Mojim tovarišem

Ni bilo vojne in nismo se postavljali
z ubogoma na postaji.
Ni bilo bolečine in nismo vas počasi
ubijali v sebi in vas tolažili.
Bilo je jutro 26. julija,
ko smo še v spanju ostali sami...

Čudno je to,
da vas ni več.
Vi, ki ste z nami življenje ljubili,
sovražili ga zaradi neke ničeve ocene,
vi, ki ste se z nami sprehajali, sankali
(vam je to res
bila zadnja zima),
vi, ki ste prvo ljubezen spoznali,
vi, ki ste jo že prerasli
(ali res ne boste videli nobene pomladi
več?)

Zakaj vas nikoli več ne bo?

Bol je bol, beseda pa ostane beseda.
Ko sem zvedel za vašo smrt,
se mi je lice skrčilo v banalni nasmeh,
ki ni priznal resnice,
v grd nasmeh, ki je bil bolečina
ali obramba živih od nesmisla smrti,
od nesmisla besede za vednost.
Ponoči v spanju pa so me pekle oči
od bridkega moškega joka...

Ah, kdo tako ljubosumno skriva
razloge vašega uboja?
Zakaj ni nihče kriv vaše smrti?
Kriv smo mi, ker vas nismo dovolj ljubili
ker smo se včasih sprli
(zaradi Zvezde in Partizana seveda),
včasih zahteli,
jezili se, otroško se sovražili.
Nismo vedeli,
da se tako lahko ljubi...
Prav tako smo vas ljubili,
a žive,
ah...

Pesem, kako naj se pogovarjam z njimi,
ko pa so pod črno, joj, pod zemljo,
ko ni orfejske besede,
ki bi jih prebudila?
Beseda ostane beseda, bol ostane bol.
Močnejša mora biti naša ljubezen
za novo Skopje,
katerega marmor bo pel njihova imena...

Ratibor Jonović

Črne rože

Pred ognjem in po njem
so besede neizgovorjene.

Pred ognjem in po njem
slušimo samo krokarja.

Pod staro zlomljeno akacijo
preklinjam gosli
in pesmi,
ki sem jih pel,
ker jih ne morem ponoviti.

Tako krhka je bila njena belina
v vseh premikih znotraj mene;
med listanjem kitar
sem si zasajal nož v srce.
Mama!
to je bila deklica
s hribov našega Balkana,
kjer piščalka sama od sebe poje.
V iskanju ljubezni
se je z mizralom smejala.
Pet sem
elegijo naše Morave,
na okrasje neba
sem obešal svojo žalost.

Tone Kuntner

Vsak zase misliiva

Vsak zase misliiva.
In vendar vem
in tudi ti veš:

Mnogo je v teh letih
deževalo.
Les je ostal moker.
(Samo suh les
daje plamen.)

Treba je preveč,
preveč sonca.

Izidor Hvalica

Samogovor

Žejno prgišče prahu
v razbolelih rokah prejšnjega dne.
Na ramenih davnih sanj
žgoče sonce brez sna
pije z usten
zadnje kaplje prosečih besed,
z bokov poslednje strasti.

V melodijah senc
si svojo misel skril
pred težko roko strahu.
Z nežno dlanjo vej
si si zakril obraz.

V temenu boleča krivda dejani.
otroških želja, odraslih laži,
očetov srd in prizadejana boleost.

Natoči si kupo s slastjo
včerašnjega trpljenja,
da ne boš skrit ostal
za kamnitimi obrazi bogov,
ko stopiš izza mrtvih dejani,
da boš v srečnih očeh,
kot mati nekoč, imel solzo.

Po preobrazbi nekdanje mladinske revije Mlada pota v novo revijo, ki je pozneje dobila ime Problemi, so ostali vsi tisti, ki šele začenjajo s prvimi literarnimi poskusi, dalj časa brez svojega glasila. V tej stiski so pri mladinskem tedniku Mladini osnovali literarno prilogo Mlada pota, kjer danes lahko sodelujejo vsi najmlajši avtorji.

Studentska mladina pa že od vsega začetka lahko objavlja svoje književne prispevke tudi v našem listu, pri čemer želimo, da bi bilo njihovo sodelovanje čimbolj aktivno, saj je od njega odvisna ta plat kulturne dejavnosti lista. Simptomatično za večino naše sodobne, posebno pa še najmlajše proze, je pomanjkanje kvalitetnih tekstov, kar se neprijetno odraža tudi v našem listu, kjer le redko vidimo objavljen kak izvirni prozni prispevek. Dosti manj skrbi je s poezijo, čeprav tudi ta pogosto ne prenese ostrejših kriterijev, vendar pa se med obilico slabih in neboljanih stihov kdaj pa kdaj vendarle oglasi tudi kakšno po pristnem liričnem občutju obetajoče in s trenutno pesniško modo še neokuženo lirčno zrno, ki skuša dokaj adekvatno razodevati svojo resnico o svetu in času, ki ga živimo.

Pričujoči izbor skuša predstaviti prav tovrstno pesniško ustvarjalnost mladih, kolikor je je v obliki prispevkov doseglo naše uredništvo. Zato je razumljivo, da nam je bilo poglavito vodilo pri izbiri posameznih lirčnih tekstov njihova kvaliteta, ki se kaže predvsem v tem, ali je neko realno doživetje v literarni obliki vsebinsko in oblikovno dovolj uspešno izpovedano, da vzbudi v bralcu ustrezne in za liriko specifične čustvene in miselne vzgibe.

N. G.

PERSPEKTIVE 31

Enaintrideseta številka literarne revije Perspektiva nam prinaša naseljen članek T. Kermaunera Red v enotnosti (ob slikarstvu I. Copic-Seljak), uporabi metodam naše umetnostne kritike, ki se izločijo v skrajnostih: ali v čisto formalističnem razpravljanju o umetnosti ali pa je priložnostna interpretacija. Ne išče pa povezave med izpostavljenimi ljudmi, predmeti le izpostavi v sklopu slovenske umetnosti in slovenske zgodovine. Ze dolgo je jasno, da umetnost ne more živeti sama zase, ravno tako pa tudi kritika ni sama sebi namen. Smisel ima le tista metoda v kritiki, ki bo opravičila s dosedanjimi, odkrila črtoke njenih napak in tale izven njih gradila dalje. Potrebna bi bila poštena medsebojna kritika in sodelovanje, kar pa je mogoče samo v skupinah, ki enako čutijo in mislijo. Razumljivo je, da aktor ne išče neke objektivne, popolne kritike, ki je ni in je ne more biti. Vedno je impliciran posem subjektiven odnos do stvari in je to resnica morda le nekaterim somišljenikom. Drugim pa bi morala biti osnova za dialog. Kajti kritiki da vrednost šele svet, ki pogaja oba, umetnika in presojevalca. Ne bi smeli pozabljati, kot to počno formalistični kritiki, da je umetnost socialen pojav. Kritiki bi moral dobro poznati družbo, njene vodilne konstruktivne ideje in se na njihovem temelju lotiti ocene umetniškega dela, ki je, razen tega, da je pojav dane situacije (individua in družbe) tudi samek bodočega. Odrigati se od metod, ki so bile kdaj tovrne, pa danes zavirajo pot novim mislim, je upravičena avtorjeva zahteva.

Janko Kos nadaljuje s pregledom sodobne slovenske lirike. Razpravljanje se je že v začetku opredelilo do pojma sodobnosti, ki obsega misel o tvorjenosti nekaterih književnih pojavov in o njihovem nadaljevanju v prihodnosti. Ne bi se mogli strinjati za domnevo, da je sodoben morda šele tisti pojav, ki presega sedanost in vpliva šele kasneje. To je resnica, eksistencialistične filozofije, ki nas na neki način omejuje in ne pripravlja pojmu, da izbira iz dane situacije, ki pa jo v istem trenutku z lastno usodo v svetu tudi ustvarja. Avtor se omeji na definicijo, da je sodobna slovenska lirika vse, kar se v današnjem času piše in objavlja pod okriljem literarne zvrsti, dopušča pa večjo ali manjšo stopnjo sodobnosti, kar je slabo opravičilo za pojave, ki niso vraščeni v čas in so zgolj spogledovanje z njim. Pri razpravljanju se Kos izogiba generacijskega vidika, ki ne pore nič bistvenega. Gradiva se je lotil po načelih primerjave med avtorji, po vplivih, po razvoju posameznih tokov in išče njihove izhodiščne in skupne točke. Šele tako lahko razume današnje dogajanje, je izraz neutilitarnosti in skoraj zanesljivega optimizma, ki ga ne načne nobeno preprečevanje o nasprotne; tudi ne gre za ironijo.

Roman Izven II Petra Božića je meditacija o smislu in nesmislu življenja, o situaciji, ki nastaja med popolnoma osamljenimi ljudmi. Vsi pa iščejo opravičila za svoje bitanje. Kljub temu, da teži naša družba v socializacijo, se med ljudmi pojavljajo prepadi, ki se zde neizmerni, ker se jih bojimo pogumno in odkrito prestopati. Namesto tega se obdajamo z maskami, lažemo sebi in drugim

in si domišljamo, da je to življenje in ga zato, ker je le karikatura, ne cenimo. V pričujočem delu so ljudje postavljeni v družbo in so v njej prav tako osamljeni, kot so bili v zapadu za iztirjenice (Izen I). Prikazuje položaj človeka na robu med obupom nad življenjem in obupom nad smrtjo, sredi katerega išče svojo resnično podobo. Gre za spoznanje, ki obide človeka na robu nica, da pa odredi ali pa, ker je preklapljan, posene v smrt. Las pa ni izhod, ampak le popredmeti, degradira človeka. To je filozofija bega, laži, zadostanja samemu sebi, goljufanja, popolne neakcije, nezmožnosti vključitve v svoji reda. Iz te analize pojavov brez resitne besedi izvedemo, da nas vse to ni vredno.

Nerazumljivo se nam zdi, da najde v reviji prostor taka proza, kot je Justova Pločevina. Stear naj bi bila prikaz odnosov med ljudmi, ki so omejeni le na najnujnejše in na najbolj vsakdanje besede, globlje povezave pa ne najdemo med sabo. Zgodba sama in način pripovedi sta preveč površinska in klepetava in nas ost ne prižade.

Pravzaprav so vsi literarni prispevki ubrani na isto temo deziluzije in odtujitve.

Strniševa Borilnica z zelo konkretnim izrazom, skoraj neprizadeto in v urejenih kiticah izpostavlja človekovo ujetost v sklop družbe in o samega sebe. Ves človekov boj je nekak trapasti peripetum mobilis, včasih z medlo objubo, da bo dobojezan, a venomer enak.

S podobnimi eksistencijskimi problemi, modernim stizofstvom, se spopada tudi ciklus pesmi mladega hrvaškega pesnika Dubravka Horvatića, ki ga je pod naslovom Mrlica prevedel Veno Taufer. Objavljenih je tudi nekaj pesmi Tomaža Salamina.

S prispevkom R. Pušenjaka se nadaljuje cikel spominov na vojne dni. Stear je napisana po dobri stari metodi, nezanimivo, neizvirno. Proti podobni stvari in proti mistifikaciji velikih preteklih dogodkov se bori D. S. v glosi Golobi. Isti avtor je napadel tudi metode poročanja in obveščanja javnosti o kulturnih dogodkih, kakor jih prakticira naše črnozno časopisje. T. K. obsoja metodo, s katero so zavrnili film Mesto. Tako deluje po avtorjevem mnenju zabujajo nezaujeman, je nepravilno, ker govori proti resničnosti gesel o svobodni izpovedi, o pravici javnega presojanja pojavov, pa naj so ti koristni ali škodljivi. Taras Kermauner je v tej številki zaključil povzetek Sartrove Kritike dialektičnega uma. O ljubljanskem urbanizmu polemizira Fedor Zigon, Janez Jerovec pa precej strnjeno razpravlja o socioloških aspektih krajevne skupnosti. V likovnih prilogah se predstavlja Stefan Planinc.

Bojan
Kunaver:
Smrt
in
rojstvo
1958

Razstava B. Kunaverja ob Ljubljani

Med vsemi diplomanti Akademije za likovno umetnost v Ljubljani Bojan Kunaver najmanj prevzema iz stila svojih profesorjev. To opazimo že na prvi pogled in se nam zdi prijetna izjema, ker se večina študentov naših akademij lotiva svojega dela izključno s koncepcijo svojih profesorjev. O tem nas je še posebno prepričala razstava likovnih akademij iz Ljubljane, Zagreba in Beograda, ki je bila letos junija v Beogradu.

Stil Bojana Kunaverja ima svoje predhodnike v začetku našega stoletja. To so predvsem kiparji, ki so izšli iz okrilja dunajske secese. Izmed avtorjev novejšega časa pa je nanj vplival predvsem Jakob Savinšek. Z likovnega aspekta temelji njegov formalni koncept na prefinjenem poudarjanju imantentnih plasti človekovih osebnosti in predmetov, ki jo obdajajo. Od tod pri njem tolikšna erupivnost, ki je stežka podlega statiki. Vedno je v svojem elementu: tako v dinamični vsakega detajla skulpture kot tudi njene celote.

Do takšnega pojmovanja ohlike pride Kunaver namerno, vendar se ne ustavlja izključno pri njem.

Transponira ga na način, ki ga neposredno obogati uporaba monumentalnih teženj, kakršne se uveljavljajo v sodobnem kiparstvu v svetu. Razen tega Kunaver dodaja svojemu traktamentu tudi globljeh vsebinski smisel, povezan s človekovim notranjim življenjem. Ta je ponekod skrčen na popolnoma vegetativno doživljanje sveta (n. pr. Človekovo življenje, Boletina). Obstoji pa nevarnost, da se ta sestavina njegove izpovedi v prihodnosti izkaže kot resna ovira za Kunaverjev nadaljnji ustvarjalni razvoj. Vsebinski in formalni razpon trinajstih eksponatov, kolikor jih vsebuje razstava, sega od Portreta starke iz leta 1958 do Človekovega življenja, ki ga je kipar izgotovil letos. Po vsebini lahko eksponate razvrstimo v dve skupini:

V prvem delu avtor upodablja realne pojave iz samovoljne igre narave. Ta igra je včasih obdana s subtilno poetičnostjo takega vizualnega pojava (npr. Pesem vetra), ponekod pa učinkuje predvsem z dinamično napetostjo, ki se zdi včasih kot grozljiva (npr. Embrio).

Precej številnejši so eksponati druge skupine.

V tem delu je objekt avtorjeve pozornosti izključno človeška postava; tu je v nekaterih primerih njegova vsebina zreducirana na čisto irealnost (npr. Hlastanje, Rojstvo in smrt), v večini primerov pa dominirajo realne oblike, pri katerih se izkaže Kunaverjev izreden občutek za plastičnost. Osami jih, jih poudari in jih srečno spoji v celovit lik. Zato sta Kunaverjeva kipa Materinstvo in Starka proporcionalno skoraj tako pravilna kot najboljša antične statue kot (npr. Hera s Samosa) izpred klasične Fidijevega časa. Toda pojmovanje oblike tega dvajdesega časa, ki je usodno usmeril razvoj zahodno evropske likovne umetnosti, ima popolnoma drugačno misel in življenjsko razpoloženje, ki nam ga posreduje Kunaver.

Poglavitna sestavina Kunaverjevega kiparstva je elementarna subtilnost, s katero izpoveduje svoja doživljanja, ki nas zaradi specifičnega likovnega pogleda na svet morajo zanimati. Prav s to lastnostjo svoje umetnosti se Kunaver tvorno vključuje v sodobno likovno priznavanje pri nas.

RADOSLAV DABO

OB NOVM CIKLUSU V KINOTEKI

Zapisek o D. W. Griffithu

David Wark Griffith je ime, ki ga danes pozna sleherni ljubitelj filmske umetnosti. Ta veliki filmski ustvarjalec je v letih od 1910 do 1920, v dobi svojega največjega vzpona, po svojem filmskem znanju in bogastvu izrazil, po svojih dramaturških in režijskih prijemih daleč prekosil svoje sodobnike. V teh letih je ustvaril tri svoja največja dela: Rojstvo naroda, Nestrpnost in Zlomljeni cvet. Postal je prvo ime filma. Ob njegovih filmih so se opajali mojstri francoskega impresionizma Abel Gance (tigar posrečeni, a očitno pod Griffithovim vplivom delani film Napoleon smo pred nedavnim videli) Marcel L'Herbier, Louis Delluc, njegov vpliv je bilo čutili v prvih filmih sovjetske kinematografije... Njegova odkritja in dosežki na področju montaže, njegov (danes že klasični) način pripovedi s postopnim večanjem ljudi in stvari z uporabo zaporedja daljnih, polbližnjih in velikih planov, kot ga je prikazal v filmu Rojstvo naroda, dalje njegov način izražanja preko menjave planov, njegove režije množičnih prizorov so posnemali in uporabljali v svojih filmih številni režiserji... Griffithovo izročilo se je ohranilo prav do današnjega dne.

Kakor so se mnogi kasneje opajali ob Griffithovih delih, se je tudi Griffith sam v svojem razvoju opajal z dosežki drugih. S tem je opravičilo zelo pomembno delo, saj je ta raztresena spoznanja združil in jih prvi pričel sistematično uporabljati. Griffith je imel poseben dar za odkrivanje igralcev, ki so kasneje za sloveli. Tako je odkril in pripeljal k filmu celo vrsto slavnih igralcev, prav tako tudi kasnejšega režiserja Mack Sennetta. S tem, da je prvi uvedel tradicijo, po kateri so se filmske ekipe vsako leto ob začetku slabega vremena selile iz New Yorka v Los Angeles, je po svoje pripeljal tudi k ustanovitvi Hollywooda. Prav Hollywood pa ga je kasneje upropastil.

Griffith je bil po rodu Južnjak; secesijska vojna mu je že zelo zgodaj uničila družino. To dejstvo je močno vplivalo na njegov svetovni nazor, ki se je zlasti odrazil v filmu Rojstvo naroda.

Ce pustimo ob strani Griffithove zgrešene nazore, potem moramo označiti Rojstvo naroda kot eno njegovih največjih mojstrovlin. Po drugi strani pa ne smemo prezreti druge zahteve, ki se uveljavlja v tem filmu in ki je za Griffitha menda še bolj značilna; zahteva, naj vlada na zemlji mir in ljubezen, in njegovega sovraštva do sleherne vojne. To je tudi motiv, iz katerega se je rodila kasnejša Nestrpnost.

Ze v Rojstvu naroda se je pokazal Griffithov filmski jezik z vsemi svojimi slabostmi in odlikami: njegov zgoljen in prav vzneseni način pripovedi, virtuoznost pri prilagajanju maske posameznim prizorom (Griffith je v skladu s takratno navado uporabljal masko, da bi razbil štirikotni okvir platna), površnost njegovih likov, primitivnost, ki se kaže v nekaterih prizorih, pa zopet mojstrstvo pri režiji mogočnih bitk, kot tudi nenavadni poslih za kratke, a izredno močne detaje.

V Nestrpnosti, tej menda največji njegovi mojstrovini sploh, je Griffith svoj takrat sko-

raj popolnoma novi način pripovedi, po katerem je odvijal dogajanje na več prizoriščih istočasno, prenesel se na čas. Ta ogromni in nenavadno razkošni film sestavljajo štiri zgodbe, ki se odvijajo vsaka v svojem obdobju. Tako je Griffith v tem filmu prikazal vse svoje znanje s področja montaže. Sprva preprosta pripoved se čedalje bolj zapleta, saj v okviru vsake zgodbe drobi dogajanje še na posamezna prizorišča in ga po svojem principu odvijata istočasno. Tako je ta ogromni in izredno dragi film (Griffith je vložil vanj vse svoje prihranke) zmedel takratnega gledalca. Nestrpnost je

propadla, njen padec pa je Griffith čutil vse življenje.

Ljubljanska kinotečna predvajalnica je začela novi cikel, v katerem nam bo predstavila Griffitha z nekaterimi njegovimi filmi, prav z Nestrpnostjo. Film, ki nam jih bo predstavila, so iz zadnjega obdobja Griffithovega ustvarjanja. To so: Pot na vzhod, Siroti v vharju, Amerika in njegovo poslednje veliko delo Ali ni življenje čudovito. V spored bodo uvrstili tudi film Zlomljeni cvet, ko dobe kolo. INGO PAS

Na rob Jesenskih prireditev

Jesenske prireditve so že dobrih petnajst dni za nami. Torej lahko danes mirno in brez nestrpnosti analiziramo njihovo vsebino in poslanstvo, ki so ga opravile. Mnogi kritiki, ki so ocene teh prireditev priobčili v dnevnem časopisju pa tudi v našem listu, so zapisali, da so bili nastopi kulturnih ansamblov kljub nekaterim izjemam na dostojni umetniški ravni in je pobudnik teh prireditev SKUD Akademik z dobro organizacijo in pripravi zaslužil vse priznanje.

Bolj kot katerikoli dobro ali slabo izvedena predstava pa preseneča izredno slab obisk študentske publike; to-ta bi se morala zavedati, da so prireditve namenjene predvsem njej, saj se je na njih manifestirala študentska kulturna dejavnost, ki bi ji bilo treba vsekakor posvetiti nekaj več pozornosti.

Tokrat so se prireditelji bolj kot kdajkoli poprej posvetili organizaciji prireditev. Poslužili so se vrste reklamnih sredstev; vsake nastop so tudi sproti najavljali v dnevnem časopisju in radiu. Seveda je bilo to zvezano z velikimi stroški, ki so dosegli okrog 40 milijonov dinarjev. Njihov končni učinek pa so bile polprazne dvorane. Kje je torej vzrok takemu stanju? Morda neprikladen čas?

Prireditve so potekale v času, ko se je življenje na fakultetah že ustalilo in postalo vsakdanost; študentje v tem času nimajo več toliko skrbi s študijskimi vprašanji in pogoji. Študentske prireditve so bile zvečine usklajene z ostalo ljubljansko kulturno dejavnostjo, ki bi v istem času utegnili pritegniti študente. Prav tako jim je ustrezalo tudi okolje, saj jim je dala strobo večina naših umetniških reproduktivnih hiš. Tudi izgovor, da program ni bil dovolj skrbno izbran, ne zadovoljuje. Repertoarja prireditev res ni vnaprej pregledal, zato je tu in tam prihajalo do vsebinskih neskladij in spodrsiljav v realizaciji, vendar pa je bil večji del dovolj neposreden in aktualen, da je pritegnil. To velja zlasti za dramske in folklorne predstave, medtem ko glasbena plat prireditev zvečine ni posebno navdušila.

Dejstvo je, da si kljub reformiranemu študiju na naši univerzi vsak študent lahko najde dovolj prostega časa in si prihrani dovolj denarja, s katerim si v nedeljo ogleda kako športno prireditev ali pa gre med tednom v kino. Izkušnje preteklih let kažejo, da doživljajo prireditve kot so bile pričakovane, ne samo finančni polom, ki je sicer že vnapre planiran, temveč postajajo za dlje časa tudi predmet razprav o smislu takih kulturnih manifestacij, če jih sprejema samo ozek krog občinstva.

Zdi se, da je izredno slab obisk študentov na jesenskih prireditvah le en simptom naše zgrešene in neustreznosti kulturne politike v preteklosti. Ki je najbolj prizadejala tisto mladino, ki se danes šola na univerzi. Vzroki takemu stanju kot se je pokazalo na minulih prireditvah, pa so tudi v vzgoji, ki jo na področju kulture posveča mladini celotno naše šolstvo. O glasbi silijo dijaki samo z vidika pesmarice in notnega črtvoja ter sklopega podajanja glasbene zgodovine, spoznavanje gledališke umetnosti pa je, zlasti še ob ugotovitvi, da polagoma zamirajo amaterske gledališke skupine na podeželju, prepuščeno mladini, da jo sprejema brez ustreznih podpor in tistih, ki bi jo v tem pogledu lahko usmerjali in ji pomagali.

Potemtakem je jasno, da ob takem sistemu šolstva in splošne dosedanje kulturne in prosvetne politike ne moremo pričakovati širokih množic ljubiteljev gledaliških predstav in koncertov.

Sodba nekaterih, da sodobni svet tehničneje premočno okupira mladega človeka, da bi se utegnili meniti še za take in podobne kulturne manifestacije kot so bile letošnje študentske prireditve, je vse preveč pavšalna, čeprav se v tej sicer zelo poenostavljeni ugotovitvi skriva tudi kanez resnice. Sodobni način življenja resda močno zaposluje mlade ljudi, toda v njih brez dvoma živi neka potencialna želja po sprejemanju kulturnih dobrin. Ta potreba bi morala postati predmet vzgoje. Ker doslej ni bilo pravega kulturnega usmerjanja v tem smislu, se je mladina opirala tistega, kar ji je laže dojemljivo: povprečne literaturo, filma in popevkarstva. Umetnost in njene zunanje manifestacije so, kot kaže, postale domena njenih redkih iskrenih ljubiteljev, ki kljub naglemu razvoju ekonomskih in družbenih odnosov še najdejo toliko časa, da kdaj pa kdaj stopijo v gledališče ali na koncert. Čemu je med njimi tako malo študentov? Verjetno vplivajo nanje tudi množična komunikacijska sredstva s svojim pogosto nezahtevnim kulturnim programom in vsakovrstno zabavno platjo. To pa je problem, ki bi ga bilo treba kompleksneje obdelati. Namen pričujočega razmisljanja pa je predvsem ta, da skuša opozoriti na problem odnosa med kulturo in se posebej študentsko kulturo in njenimi potrošniki, ni pa to analiza tega odnosa. Problem, ki je tu zelo preprosto nakazan, je dosti kompleksnejši, da bi ga lahko ta hip izčrpali, saj zadeva prav v jedro naše kulturne politike. Šele obdelan z tega aspekta bi ta odnos verjetno dobil pravo vsebino in bi se razkrilo njegovo družbeno ozadje. Tadej Munih

ASSIA DJEBAR

IZGNANSTVA NI

Bilo je štiri popoldne, ko so vstopile. V kuhinji, kamor sem se skrila, sem jih slišala, kako so po običajnih vslednostnih frazah vzkliknile:

— Ampak kaj pomeni to tarnanje?
— Naj bo nesreča daleč od nas! Bog nas obvarji!
— Kurjo polit imam, je pravila tretja. Pozabila sem čase smrti in solza. Pozabila sem jih, čeprav je naše srce zmeraj trpelo.
— Tako je dožja volja! je povzela druga.

Mama je razlagala vzrok tistega žalovanja z mirnim glasom, medtem ko je pospremljala ženske v edino sobo, ki smo jo spodobno opremili. Ob meni je Anissa delala svoje prve opazke o zunanosti žensk. Spravevala je Aicho, ki ji se sprejela z mano. Jaz sem odprla okno in ju gledala, kako si izmenjujeta mnenja.

— Na kaj misliš? je vprašala Anissa, ki mi je sledila s pogledom.

Na nič, sem ji odgovorila trudno; potem, po kratkem premolu: — Razmišljala sem o različnih videzih usode. Razmišljala sem o božji volji. Za tistim zidom imas traveca in ženske blazine od bočine. Tu pri nas druge ženske govorijo o poroki... Razmišljala sem o tej razliki.

— Nehaj razmišljati, me je živo prekinila Aicho. Potem Hajgi, ki je ravnoar vstopila: Morala bi počevati njo, ne pa mene. Zapravljala čas z razmišljanjem. Človek bi skoraj pomislil, da je prebrala toliko knjig ko ti.

— Ne bi hotela? me je vprašala Hajga.
— Ni se mi treba učiti francosčine, sem odgovorila. — Čemu bi mi služila? Oče nas je vse naučil našega jezika. »Dovolj to, ima navado reči.

— Koristno je poznati tuje jezike, poleg svojega, je počasi rekla Hajga. To je, kot bi poznal druge narode, druge dežele.

Nisem odgovorila. Morda je imela prav. Morda se je bilo treba učiti in ne zapravljati časa in ko jaz pustiti svoje srce, da tava po praznih potih preteklosti. Morda si je bilo treba poiskati inštruktorja in študirati francosčino ali kaj drugega. Ampak jaz nisem ni-

koli čutila potrebe, da bi stresla svoje telo ali svoje srce... Aicho, ona je bila drugačna. Kot moški: trdna in delavna. Bilo ji je trideset let. Ze tri leta ni videla svojega moža, od prvih dni vojne zarptega v Barbarossi. In kljub temu je delala in se ni zadovoljevala z gospodinjskimi posli. Zdalj, samo po nekaj mesecih instrukcij, ji tistih redkih pisem, ki jih ji je mož lahko poslal, ni več prebiral Omar. Uspevalo ji je, da jih je razbrala sama. Včasih sem ji bila nevoščijiva.

— Hajga, je rekla, čas je, da gre moja sestra pozdravit tiste gospe. Vstopi z njo.

Ampak Hajga ni hotela. Aicho je vztrajala in jaz sem ju opazovala v tej njuni igrici poklonov.

— Kaj veste, če so šli po truplo? sem vprašala.

— Kako? Mar nisi pred kratkim slišala recitatorjev? je odgovorila Anissa.

— Zato je torej jok za trenutek prenehal, sem rekla. Čudna razlaga, ko recitirajo verze iz korana in ženske prenehajo jokati. In vendar je ta trenutek najhujši, jaz to vem. Dokler je telo tam, pred vami, se zdi, da otrok še ni ponesem umrl, da ne more biti mrtev, kajne?... Potem pride trenutek, ko ga možje dvignejo na ramena, da ga odvijajo v rjuho... Zame, bog mi odpusti, lahko recitirajo vse verze korana, hiša ostane prazna, ko odidejo, prazna, prazna...

Hajga je poslušala, obrnjena proti oknu. Potem se je tresoč se obrnila k meni. Tedaj se mi je zazdelo še mlajša od Anisse.

— Moj bog, je rekla z ginitenim glasom. Šele dvajset let mi je in nisem nikoli videla smrti. Se nikoli v življenju!

— Mar nisi izgubila nobenega svojca v tej vojni? je vprašala Anissa.

— Sem, je rekla. Ampak novice prihajajo zmeraj v pislih. In smrti v pismu, vidite, ne morem verjeti. Neki moj bratranec je bil gijotiniran med prvimi v Barbarossi. V red, nisem nikoli jokala, ker ne morem verjeti, da je mrtev. Zame je bil ko rodni brat, pri segam. Ampak ne morem verjeti, da je mrtev, razumete? je povedala z glasom, v katerem je že bilo čutili solze.

— Tisti, ki so umrli za stvar, niso resnično mrtvi! je odgovorila Anissa v izbruhu ponosa.

— Mislimo na sedanost! Mislimo na danes, je rekla Aicho suho. Ostalo je v Gospodovih rokah.

Bile so tri: starika, ki je verjetno bila mati in ki si je naglo nataknila očala, ko sem vstopila; dve drugi ženski, ki sta sedeli druga

ob drugi in ki sta si bili podobni. Hajga je vstopila za mano in se usedla blizu mene. Povešila sem oči.

Vedela sem, kaj moram storiti, ker sem to še nekoč storila: ostati nema, s povešenimi očmi in do konca potrpežljivosti pustiti, da si me ogledajo: bilo je enostavno. Spočetka je vse enostavno za deklet, ki se mož.

Mati je govorila. Komaj, da sem poslušala. Preveč dobro sem poznala snovi, ki jih bodo obravnavale: mati je govorila o žalostnem položaju nas beguncev; potem si bodo izmenjali mnenja o tem, kdaj bo tega konec... se eni rama d a h m daleč od svoje domovine... morda zadnji... morda, dal bog! Res je, da so prejšnje leto govorili isto in še prej spet... Ne pritožujmo se preveč... Zmaga je vsekakor gotova, to pravijo vsi naši možje. Mi temo, da bo prišel dan vrnitve... Predosem je treba misliti na tiste, ki so ostali... Treba je misliti na tujstvo... In naši borci so kot iz jekla... Potem bodo prešle na opis bega, na različna sredstva, ki so se jih poslužili in ki so jih zbrali, da so zapustili deželo, kjer dija pošar... Potem se bodo vrnile na žalost izgnanstva, na srce, ki medli po svoji domovini... In strah, da bi umrli daleč od rodne grude... Potem... ampak bog bodi hvaležen! in saj se zgodi njegova volja!

Tokrat je stvar trajala malo dlje: uro ali morda več. Do trenutka, ko je prišla kava. Komaj, da sem poslušala. Razmišljala sem tudi jaz, ampak na svoj način, o izgnanstvu in o teh mračnih dneh.

Razmišljala sem, kako se je vse spremenilo. Kako smo bili na dan moje prve zaroke v dolgem svetlem salonu svoje hiše, na alžirskih gricah; kako je tedaj pri nas vladalo izobčje, izobčje in mir; kako se je oče smejal in hvalil boga, da ima polno hišo... In moje srce ni bilo živo, mračno ko danes in nisem poznala te misli na smrt, ki je šibko utripala v meni že od jutra... Da, razmišljala sem, kako se je vse spremenilo in kako si je kljub temu na neki način vendar vse podobno. Se zmeraj so skrbeli, da me omočijo. In zakaj? sem se nenadno vprašala. Zakaj? sem ponavljala z nekim posebnim besom ali z njegovim odmevom. Da bom imela skrbi, ki se ne spreminjajo ne v času miru, ne v času vojne; da se bom zbuvala sredi noči in se spraševala, kaj čuti v dnu srca moški, ki deli posteljo z mano. Da bom imela otroke in jokala, ker za žensko življenje ne pride nikdar samo, za njim je vselej smrt, fatinska, nagla, in se smehljiva materam... Da, zakaj? sem si rekla.

Postregli so s kavo. Mati je vabila.

Iz italijanščine prevedel Miroslav Košta

POL URE PO PREDSTAVI

Sedem let skomin

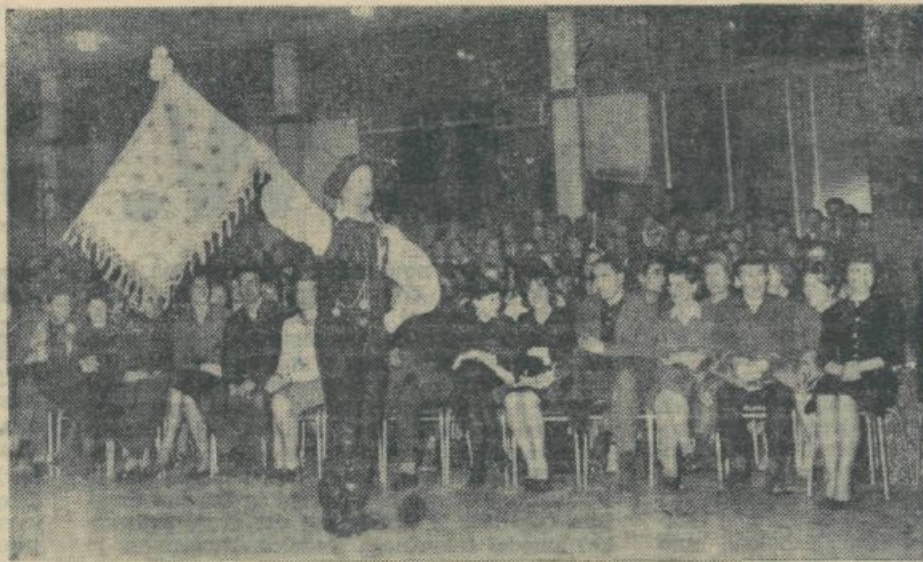
Za minulo premiero — drugo v letošnji sezoni — se mi zdi, da je zanesla v obmejno goriško gledališče svežega in spodbudnega vetra: pa moram vseeno kar precej povedati, da bi v novi realizaciji (režija Andrej Stojan) Azelrodove broadway-ske burkaste satirice — dandanašnji že kar malo zaprašene, da ne rečem patinaste — težko našli kakih globljih, zaresnejših nagibov za navdušenje večjega formata, prav tako kot bi se težko znova in resneje ogreli za samo Azelrodovo igro, ki ni nič več tako hipermoderna po vnanji, praktični dramaturgiji in tudi nič več tako osvajajoče drzna (in nemara celo uspešna) po vsebinskih problemskih ambicijah, kot se nam je mogla razodeti pred leti, ko si je v enem zamahu osvojila naše gledališke odre s svojo duhovito, parodično dražljivo, gledališko učinkovito in skoraj frapantno resnostjo, ki smo jo našli pod lupino bulvarne smešnosti in ki je zdaj ne najdemo več. Razkrila in ošibala je bila določen aspekt človekovega bivanja v svetu, aspekt, ki pa danes ne pomeni nobene (gledališko umetniško) zanimive stranpoti oziroma zablude: sodobnemu človeku — inkluзивno zmehanimu ameriškega malomeščana, kakršen je v drami Richard Sherman — spolni avanturizmi ne prinašajo nobene tako velike in pomembne draži več, da bi bilo treba o njej napisati tri ure dolgo dramo; take draži, ki bi znenada postala motor vse človekove dejavnosti, pa še celo ne. Parodija in več ali manj povrhnja aktualistična satira sta svojo vlogo odigrali in sta v danšnji postavili Azelroda malo manj kot čisto nepotrebnosti. Ostanjejo pa torej samo duhovitost, ki je v drami ni malo, dasiravno je marsikje grajena na precej obšurnih osnovah (mik »prepovedanih« spolnih ekshibicij), formalna gledališka porabnost besedilca in mnogo broadwayskega šarma. Skratka: prijeten zabavni tekst, ki se ga pa zlahka pozabi in obide.

Kljub temu pa se mi zdi, da je goriška predstava prinesla — tako po svojih gledaliških koordinatah kot po določenih novih vsebinskih akcentih — ne, kakor sem že zapisal, nagiba za veliko navdušenje, ampak solidno izhodišče za živo, tvorno polemiko in gledališki preprič.

Režiser Andrej Stojan je npr. v konceptu ves čas nihaj med bulvarno nepretenčnozno burko, ki jo je delal v osnovni fabuli svojega glavnega protagonista R. Shermana karseda preprosto, konvencionalno, in med parodijo (ki bi jo sicer moral nositi celoten kontekst) visoke, žlahtne sorte, ki skriva v sebi poleg izredne komične učinkovitosti še kanec neke pretresljive groteskne razčlovečenosti, ki se ji na nekaterih mestih posreči postati adekvatna podoba zablod iz celo konkretnih bivanj. In tam, kjer si je režiser dovolil pogumno (iz vsebinskih korenin navzven) aktualizirati oziroma poglobiti določene Azelrodove zasnove v naš konkretni vsakdan, se je njegova predstava visoko dvigala nad nivo nevznemirljive zabavnosti; ostala pa je seveda neprečiščena. Zapisati velja hkrati še dejstvo, da je Stojan naplohi gradil vso predstavo na zunanjih komičnih učinkih, ki so bili — ne dopolnilo ali ilustracija konteksta — čisto sami sebi namen. Tipičen primer formalne virtuoznosti in neumičljivega duhovičenja predstavlja R. Sherman, ki ga je igral Stane Leben. Njegova figura nima zaključene plastične podobe, ampak je sestavljena iz zaporednega nizanja domislekov in gagov, ki sleherno tretjo dimenzijo izključujejo.

Kontekst predstave, kakor je neprečiščen in neenoten, predstavlja vendarle dovolj solidno bazo za take ali drugačne gledališke interpretacije — ideje in pomena nekaterih dvoumnih scenskih rešitev. Je pa res, da ni šla predstava nikjer do konca; da je ostalo pri zasnovi, pravzaprav pri dveh zastavah in pri možnosti polemike. Hotel pa sem zapisati, da se mi zdi, da st goriški teater vključ vsem pomislekom vendarle angažirano prizadeva za živim sodobnim teatrom, ki naj bi nudil možnost najrazličnejših eksperimentalnih iskanj, ki pa se kljub odrski virtuoznosti (in že pričujoča predstava v veliki meri formalno virtuoza je!) in pretirani iznajdljivosti ne odreka poglavitnemu namenu gledališke igre: aktivni medsebojni participaciji gledalca in igralca.

Predstava pa je mimogrede pometla tudi s snobovskim in zaplankarskim gledališkim diletantizmom, ko uvaža dovolj sodoben, samohoten in dovolj originalen način odrskih izpovedovanj. A. INKRET

Nastop folklorne skupine »France Marolt« v Naselju je bil do zdaj še vedno med najbolj obiskanimi študentskimi prireditvami. Na sliki: detajl koroškega ljudskega plesa.

Posvetovanje ob Jesenskih prireditvah

Hkrati z vprašanjem, ali so bile študentske »Jesenske kulturne prireditve« dobre ali slabe, se nam mora poroditi vprašanje ideje, organiziranja takih prireditev.

Gotovo je vse pohvale vredna naglica, s katero so predstavniki študentskih kulturnih društev sestavili pravilnik o bodočih jesenskih prireditvah in teze za posvetovanje svojih predstavnikov. Morda je marsikaka pomanjkljivost rezultat ravno te naglice, vendar je po drugi strani dejstvo, da je ideja uspela zaživeti, veliko pomembnejše. Posvetovanje predstavnikov študentskih kulturnih društev takoj po koncu prireditev ni bilo analiza kvalitete prireditev samih, pač pa delovni sestanek, na katerem so sklenili, da jesenske prireditve postanejo tradicija in da se vsako leto organizirajo v drugem študentskem centru, razen v Beogradu in Zagrebu, kjer je takih prireditev dovolj. Konkretna rešitev za naslednje leto: jesenske prireditve bodo v Prištini, v organizaciji SKUD »Ramiz Sadiku«. Imele bodo predvsem značaj folklornih nastopov, čeprav ne bodo nastopale izključno folklorne skupine.

Razprava je to idejo nekoliko razširila. Ali ne bi bilo boljše, če bi nastopi v drugih študentskih centrih imeli še v večji meri značaj predstavljanja posamezne republike ali pokrajine?, so se vprašali. Na ta način bi prireditve prevzele funkcijo, ki je širša od posredovanja kulture. Postale bi vez med ljudmi različnih po-

krajin, sredstvo razumevanja med ljudmi.

Razen konkretnih organizacijskih vprašanj je imelo posvetovanje tudi svoj teoretični del, razpravo o problemu »amaterizem in komercializacija«. Teze za razpravo niso šle dalje kot do ugotovitve, da tudi pri raznih amaterskih skupinah nastopajo profesionalci, ki s tem služijo denar in da to ni dobro. Razprav je to vprašanje pojasnila še v drugih aspektih. »Povezava visoko strokovnih kadrov in široka iniciativa množic«, je poudaril tov. Dane Robida, tajnik Zveze Svobod in prosvetnih društev. Peter Toš, predstavnik Sveta za kulturo LRS, pa je dejal: »Amatersko kulturo danes financiramo kot družbeno potrebno dejavnost in v tem smislu je komercializacija amaterizma njegov uspeh.«

Ideja vsakoletnih študentskih prireditev je prodrla in na posvetovanju dobila svojo konkretno organizacijsko obliko. Manifestacija dejavnosti študentskih kulturnih društev bo s tem postala mnogo več kot prikaz neke skupine, ki se iz veselja ukvarja z kulturo; postala bo kulturni dogodek za kraj, kjer jih bodo organizirali, sredstvo za zadovoljevanje kulturnih potreb ne samo študentske publike, marveč publike nasploh. In morda je to najpomembnejša kritika, ki jo lahko zapišemo jesenskimi prireditvam na rob.

M. C.

TELEVIZIJA

Štiristo let slovenske glasbe

Drugi koncert iz cikla »Štiristo let slovenske glasbe«, ki je bil na sporedu pred dobrim tednom dni, nam je predstavil do-sežke naše glasbene umetnosti v baroku. Tako smo slišali »Te Deum« kamniškega organista in skladatelja Jakoba Zupana, dve pesmi za sopran in čembalo Antona Tomaža Linhart in Simfonijo v C—duru Amanda Ivančiča.

Amand Ivančič je bil sicer redovnik, vendar je razen cerkvenih skladb, kjer je ustvaril svoja najboljša dela, komponiral tudi tri-sonate in simfonije. Simfonija v C—duru je najbrž eno njegovih slabših del, kajti ne odlikuje je nikakšna posebna inventivnost, manjka ji tudi zrelost v instrumentaciji. Orkester je odigral simfonijo nekam neprizadeto, skorajda površno. Pogrešal sem tudi — morda je temu kriva realizacija — večjih dinamičnih razlik in sproščene igre.

Dve pesmi Antona Tomaža Linhart je ob spremeljavi čembala — igral ga je Jakob Jež — zapela Olga Ježeva. Ti dve ljubki skladbici — »Pesem« in »Ljubica« — pomenita prav prijetno odkritje. Komponistu kljub temu, da je bil prvenstveno dramatik in zgodovinar, ne moremo zahikati precejšnjega znanja, s katerim je ustvaril pesmi. Solistka je skladbici, ki pomenita edini primer glasbenega rokokoja pri nas, zapela nekako brez prave zavzetosti in zato izzvenili nekoliko medlo. Zlasti prvi, »Pesem«, bi lahko dala več prostosti in ljubkosti.

Komorni zbor in orkester radijske postaje sta nam predstavila »Te Deum« Jakoba Zupana, skladatelja naše prve opere, ki se žal ni ohranila. Vendar nam že »Te Deum« kaže, da Zupan ni bil slab kompozist.

Izvajalci so pod vodstvom Jakova Cipija s pravo metro občutka za stil ostvarili to baročno skladbo. Živo spremno besedo je prispeval Borut Loparnik.

V prihodnjih oddajah tega cikla bi si želeli več sproščenosti in živosti. K temu bi najbrž pripomoglo tudi ustrezno stilno okolje — vsaj za nastope tujnih komornih ansamblov ali solistov — ki je bilo v tej oddaji le rahlo nakazano.

IGOR LONGYKA

Popravek

V članek »Upor proti preživetju«, objavljenem v 22. številki našega lista, sta se vrnila dve grobi vsebinski napaki, ki ju danes popravljamo. Kot je razvidno že iz vsebine članka, ne teče beseda o reviji Krugovi, ker leta, kot je slovenskemu kulturnemu občinstvu verjetno znano, že šest let ne izhaja, temveč članek obravnava zagrebško revijo Razlog. Od 54. do 58. vstave članka pa se tekst pravilno glasi: »Pisniki očioli revije Krugovi so bili samo pisniki, pa še to ne vsi delovali: povedali so se posvetili samemu prevajanju. Pisniki okoli revije Razlog pa so obenem vsi tudi esejisti, razmislejevalci, tudi v pesmih miselni iskalki novega.«

Obe napaki sta nastali iz tehničnih razlogov. Za njihovo popravilo se avtorju in bralcem opravičujemo.

GLOSA O ŠTUDENSKI KULTURI

Jesenske študentske prireditve so razkrile nekaj zaskrbljujočih dejstev. Vendar pa pri tem ne gre samo za pojave, ki so ozko vezani na okvir samih prireditev, temveč so širšega in splošnejšega značaja. Govorijo nam o splošnem stanju kulture dandanes in o razmerju med kulturo, njenimi izvajalci in ustvarjalci in med publiko kot potrošnikom teh ustvarjenih in ponujanih dobrin. Obisk na Jesenskih študentskih prireditvah je bil nadvse skromen, lahko bi rekli celo v nekem oziru porazen. Ta ugotovitev je še posebno osupljiva ob dejstvu, da od 10.000 študentov, kolikor jih je trenutno v Ljubljani, ni bilo na prireditvah niti toliko obiskovalcev iz njihovih vrst, da bi napolnili dvorane več kot do polovice. Tukaj bi bilo mogoče postreči še nekaj drugih podobnih podatkov, vendar to ni namen tega pisanja. Zanima nas predvsem vzrok in korenine takega stanja. Valjiti krivdo zgolj na študente, na njihovo nezanimanje, bi bilo krivično in absurdno. Ta pojav ima globlje družbene korenine in sta zanj v veliki meri odgovorna tako naša kulturna politika v zadnjem desetletju kakor tudi kulturni delavec oziroma ustvarjalec sam. Takšna podoba nam že spet enkrat zgovorno priča o zelo šibki komunikaciji med kulturnim delavcem in ustvarjalcem na eni in med občinstvom na drugi strani. Zatiskati si oči pred tem bi bil neodgovoren in škodljiv posel, saj se podobna znamenja v raznih oblikah nakazujejo malodane povsod. Ta nekomunikativnost med občinstvom

in kulturo izvira po mojem mišljenju predvsem iz napačne romantične tradicionalne predstave o značaju in vsebini kulture in umetnosti in o njeni funkciji v družbi.

Vsebinska te predstave je predvsem formalno estetska in bi bila — prevedena v konkretni jezik — videti nekako takole: plemenitenje duha, boj in ustvarjanje vzvišenih vrednot (čisti estetski formalizem), zanikanje vsega, kar je »banalno«, »vsakdanje«, torej umazane in vzvišene umetnosti, nadzemske lepote in čistočnega nevrednega. Ta tradicionalni pasivizem je seveda vodil v vedno temeljitejši odmik od stvarne človeškosti, od akutnih eksistenčnih problemov sodobnega človeka, človeštva in družbe, od sleherne žive in resnične problematike v svet iluzorne higieničnosti, carstvo abstraktne svobode, in si je dejansko zavezal oči pred vsem, kar se je v resnici dogajalo v človeški družbi. Ta pot je bila seveda najlagodnejša in zaradi tega najmanj tvegana, vsekakor pa zelo prikladna za slehernega malomeščana tega ali onega svetovnonazorskega prepričanja.

Če je danes občinstvo, v našem primeru študentje, nezainteresirano za tako kulturo, je to razumljivo, saj taka kultura nima nobene zveze s problemi, ki mučijo sodobnega človeka. Človek postane nezaupljiv, če mora nenehno goltati tako prazno vrečo resnic dvomljive vsebinske vrednosti. Ne bo se ozrl niti za tistimi stvaritvami, ki načenjajo njegove resnične probleme, njegov

dejanski položaj v sodobni družbi, ne na prazne predpostavke o njegovem docela izmišljenem bivanju v svetu. To poslednje se je namreč zgodilo vsaj na dramskih prireditvah te študentske kulturne manifestacije, ki sem jim bil priča. Dva od tekstov sta bila aktualna in sta več ali manj uspešno prodrla v živo sodobno problematiko. Dvorana pa je ostala kljub temu napol prazna. Najbolj ugodno in seveda farizejsko bi bilo izgovarjati se na tehnicizirano civilizacijo, ki človeku vsiljuje samo svoj materialni brezdušni predmetni svet. Ta usmerjenost je med študenti nedvomno posledica prej omenjene orientacije družbeno neangažiranega duhovnega tradicionalizma. Njegovi preroki so kvečjemu smešne lupine neresnične preteklosti, kljub temu da poskušajo vztrajno vzdrževati svoje primarne pozicije.

Če je torej upadlo zanimanje za duhovne vrednote celo med študenti, je to eden od zanesljivih znakov, da si sodoben mlad človek nima kaj pomagati s praznimi estetskimi in lažnimi duhovnimi klišeji in ker tovrstne resnične problematike ne najde, se raje zateka v svet, ki je privlačnejši, to je svet materialnih užikov ali pa, kar ni niti malo škodljivo, svet izumov in napredka v tehniki. Defekt, ki seveda nastaja v tem primeru, je enostransko razvita osebnost, kar pa živ človek ne more biti. In to je ena osnovnih dilem sodobnega človeka in sveta. S tem se bo morala spoprijeti naša sodobna kultura, kulturni delavec in ustvarjalec, prav tako pa tudi občinstvo, ne pa da bodo drug pri drugem upravičevali to stanje po eni strani s topostjo občinstva, po drugi pa z nekoristnostjo in neuporabnostjo kulture.

Peter Božič

Hammani Walid: ... nimam ne študijskih ne jezikovnih težav.

Sudradjat Dai: ... končal študij v rednem roku ...

Hafiz Ali: ... hočemo študirati ...

Nginja Ondiek: ... srečni, da lahko študiramo v vašem jeziku ...

Elias Okidi: ... prišel z namenom, da bom študiral ...

IZ RAZGOVORA S TUJIMI ŠTUDENTI

GLAVNI PROBLEM: POMANJKLJIVO ZNANJE JEZIKA

Razgovora so se udeležili: študent arhitekture Hammani Walid iz Sirije, študent metalurgije Sudradjat Dai iz Indonezije, študent ekonomije Hafiz Ali iz Somalije, študent agronomije Nginja Ondiek iz Kenije in študent ekonomije Elias Okidi iz Ugande.

Vprašanja, ki smo jih zastavili, so se nanašala na študijske probleme, na družabno življenje, na delo v Mednarodnem klubu in na športno področje. Glasila pa so se takole:

S KAKSNIMI TEŽAVAMI SE SREČATE NA ŠTUDIJSKEM PODROČJU?

KAKO PREŽIVITE PROSTI ČAS? KAJ MISLITE O MEDNARODNEM KLUBU?

ALI SE BAVITE S TELESNO KULTURO?

HAMMANI WALID – Sirija

Na srečo nimam niti študijskih niti jezikovnih težav. Prve dve leti sem se predvsem učil slovenščino, tako da mi v pogovornem in sedaj že v strokovnem jeziku ne dela več preglavic. Sicer pa sta zadnji dve leti študija na arhitekturi posvečeni predvsem praktičnim predmetom pa tudi literaturi je v večini primerov v francoščini in angleščini. Večje težave se pojavljajo pri mojih prijateljih, ki so se vpisali na arhitekturo leto ali dve za mano. Ti se ne morejo pohvaliti s kakim večjim znanjem slovenščine, kajti koncept pouka jezika ni najboljši. S prihodom v Ljubljano so se obvezali, da bodo izpite opravljali v slovenščini, vendar fakulteta ne razpolaga s skripti. Pisati predavanj ne morejo, ker jih ne razumejo, oziroma ne obvladajo jezika tako popolno kot domači študentje, da bi jih lahko beležili. Zal lebo ne bodo obiskovali 50 dodatnih ur slovenščine, ker so prišli študirat na lastne stroške, in bi stroške za ta jezikovni tečaj morali kriti sami.

— V prostem času zelo rad obiskujem čitalnice — fakultetno in čitalnico društva OZN, rad brskam po revijah, rad obiskujem filmske sredstave, gledališče, predvsem opere.

— Od mednarodnega kluba pričakujem večjo aktivnost, saj imajo tuji študentje veliko problemov, katere pa gotovo ne morejo rešiti sami. Vsekakor se bo trenutno stanje popravilo, saj je naš sekretar pokazal veliko volje in upam, da ga tudi mi ne bomo razočarali.

— Zelo rad potujem. Prepotoval sem že vso Jugoslavijo, pa tudi druge države sem obiskal. Bil sem v Italiji, Zah. Nemčiji, Avstriji. Zelo rad tudi gledam prireditve.

SUDRADJAT DAI – Indonezija

Sem v četrtem letniku metalurgije, jezik mi ne dela nobenih težav in zato bom tudi končal študij v rednem roku, v roku, ki je predviden za vse študente.

— Prosti čas preživim v kinu, na zabavnih matinejah, rad zaidem v Filharmonijo, sedaj pa sem pričel obiskovati operne predstave. Precej prostega časa posvetim s prijatelji pogovoru o domovini.

— Mislim, da je potrebna sprememba v položaju sekretarja. Funkcije se

Od jeseni 1959, ko so se prvi tuji študentje vpisali na našo univerzo, pa do danes, se je njihovo število večkratno pomnožilo, tako da danes v Ljubljani študira že 109 tujih študentov. Kako živijo? Kako so se vživeli v naše okolje? Prepustimo besedo petim tujim študentom, ki bodo spregovorili besedo o o s e b i h vtisih.

kretanja bi moral prevzeti tuji študent, saj se Jugoslovani ne more vživeti v svoje vloge tako, kot bi se npr. kak tuji študent. Nikakor pa ne zanikam potrebe po jugoslovanskem študentu v klubu, ki naj bi bil predstavnik univerze in bi posredoval med univerzo in klubom.

— Zelo rad se ukvarjam s športom. Pri Olimpiji igram aktivno badminton. Rad bi tudi drsal. Že preteklo leto sem si nameraval kupiti drsalke, vendar mi materialno stanje tega ni dopuščalo. Razen tega me zanima še namizni tenis, košarka, včlanil pa se bom tudi v telesnošportno organizacijo »Partizani«.

HAFIZ ALI – Somalija

V Ljubljani sem že leto in devet mesecev, vendar mi dela slovenski jezik veliko težav. Preden sem prišel v Jugoslavijo, sem vedel, da jo tvorijo šest republik in da v skoraj vsaki govorijo drug jezik, vendar nisem pričako-

dobili v srečanjih z jugoslovansko mladino, generacijo, ki bo sčasoma zamenjala svoje starejše tovariše in nadaljevala začetno politiko. Mišljenja sem, da bi morali biti kontakti še pristnejši in konfliktni ne bi bili tako pogosti.

— Skušamo in upamo, da bomo kmalu našli pravo obliko dela v Mednarodnem klubu, kar bi vsekakor koristilo nam, tujim študentom, kot tudi jugoslovanskim tovarišem.

— Vsekakor, samo da bi moral biti študentski šport tudi za nas, tuje študente, bolj organiziran, kajti do danes še nismo imeli prave prilike, da bi v okviru kluba vadili ali pa nastopili.

NGINJA ONDIEK – Kenija

Študij ni težak, jezik je težak. Večini čuti in misli (tisti, ki so v drugem letniku fakultet), da je jezikovni tečaj ni bil najbolje pripravljen. Učili

biti, da smo prišli iz angleško ali francosko govorečih dežel, kjer je uradni jezik angleščina ali francoščina. Brati in pisati bomo morali v teh jezikih, kajti, ko se bomo vrnili na svoje domove, bo popolno obvladanje jezika šlo v dobro naroda in nas samih.

— Saj poznate študentsko zabavo. Kino, gledališče pa tudi ples in sprehodi. Tako kot Slovenci. Imam mnogo dobrih jugoslovanskih prijateljev, vendar se je mojim prijateljem že dogodilo, da so na sprehodu z vašim dekletom bili deležni neumestnih opazk. Družbo sestavljajo različni ljudje, tudi taki, ki gledajo na svet z drugačnega aspekta in jim ni veliko mar do sredine, v kateri živijo.

— Mednarodni klub mora zbrati vse tuje študente in reševati njihove probleme.

— Športno življenje ni najbolje organizirano, tako da le redkokdaj zaidem na športno igrišče.

ELIAS OKIDI – Uganda

Mislim, da jezikovni tečaj ni bil najbolje pripravljen. V dokaz lahko služijo moje bomo znanje slovenščine. V Ljubljano sem prišel z namenom, da bom študiral. Na prvih predavanjih sem razumel povprečno po eno besedo. Po predavanju sem vedno hitel za profesorjem in ga prosil za nasvet, kako in kje bi prišel do podobne literature v angleščini. Profesor mi je odvrnil, naj počakam do jutri, ko se bo pozanimal in mi potem sporočil. Vendar, ta jutri je bil pojutrišnjem, čez teden dni, mesec..., dokler mi ni dejal, da je delo, pisano v angleščini, preobširno in je mnogo boljše, če bi se poslužil slovenskega učbenika. Predlog sem vsekakor sprejel, ker mi drugega ni preostalo. Doma sem se usedel h knjigi, prečital stavek, izpisal vse nerazumljive besede, prevod poiščal v slovarju, prevedel, nato pričel s prevajanjem drugega stavka in pri tretjem izgubil živce, kajti za tri stavke sem izgubil skoraj ves popoldan. Končno smo dobili tuji študentje knjigo, ki smo jo lahko rabili pri več predmetih. Vendar pa edini izvod knjige ni bistveno rešil problema, kajti nas je preveč, ki bi radi študirali, a knjiga je bila samo ena. In še primer: Statistiko sem najprej študiral iz slovenskega učbenika, toda naščitirali predmeta mi ni uspelo. Sedem dni pred izpitom sem dobil angleško statistiko, ki pa mi v teh sedmih dnevih ni veliko pomagala.

— Ne vem, kaj bi rekel za družabno življenje, vendar bi povedal nekaj o obveščanju tujih študentov. Zelo dobro bi bilo, če bi nas obvestili o vaših spremembah, ki se tičejo tudi nas tujih študentov. Kot npr. o plačevanju zdravil ipd.

— Mislim, da potrebuje Mednarodni klub določene spremembe.

— Zelo rad bi se športno udeleževal, vendar je v Naselju za namizni tenis npr. premalo miz, tako da je treba zelo dolgo čakati, da prideš na vrsto. Na športnem igrišču študentskega naselja pa se vse preveč zbira mladina iz drugih koncev mesta, tako da so tudi ta igrišča prezašedena.

Ivo Straki
Foto: Joco Znidaršič

val takih razlik. Npr. Ekonomika FLRJ. Na učbeniku v slovenščini, je pa v srbohrvaščini, kar nam prav malo koristi. Mi nismo »nadinteligentni«, vendar hočemo študirati, kar pa ni odvisno samo od nas, temveč tudi od pogojev, ki so važni študijski faktor.

— Prosti čas preživim podobno kot jugoslovanski študent. Vendar bi v tej zvezi dodal nekaj, kar morda ni direktni odgovor na vprašanje, vendar je vezan na družabno življenje nasploh. Naši ljudje vedo, da študiramo v Jugoslaviji, vedo tudi, kaj, vendar jih bo mnogo bolj kot to zanimalo npr.: »Kako smo kontaktirali?« ali »Kako smo preživeli študijska leta v Jugoslaviji?« Ne vem, zakaj ste predvajali film Nuna ali pa Zaplešimo twist, filma, v katerih je bil afriški narod predstavljen nerealno. Za nas so tudi izredno važni kontakti in vtisi, ki smo si jih pri-

smo se pogovorne, vsakodnevne slovenščine in nič več. Pa tudi čas, če ga primerjamo z onim, ki so ga porabili za učenje jezika v Beogradu in Zagrebu, je daleč pod realnim nivojem. Tako so npr. v Zagrebu in Beogradu študentje dnevno poslušali šest ur predavanj, v Ljubljani pa le dve uri. Zal fakulteta ne razpolaga s skripti, tako da si primoran pisati predavanja. Knjig ni, če pa so, so v srbohrvaščini, ki jih mi ne moremo uporabljati. Profesor predava prehitro, razumemo malo, prepisovati pa se iz zapiskov ne da, ker se velikokrat zgodi, da še sam študent težko bere to, kar je zapisal med predavanjem. Pride čas izpitov, mi se seveda kompromitiramo, vendar celotna krivda za neuspeh pri izpitu ni samo na nas.

— Mi smo srečni, da lahko študiramo v vašem jeziku, vendar ne smemo poza-

INDEKS IN... ODBOJKA

V odbojarski ekipi mariborskega Branika, ki se je na kvalifikacijah zopet uvrstil v zvezno ligo, je nastopil tudi DRAGO MLAKER, absolvent oddelka za zunanjo trgovino na Višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru. Pred odločilno tekmo s skopskim Vardarjem je po ogrevanju pristal na kratek razgovor.

— Kateri ekipi imata največ možnosti, da se uvrstita v zvezno ligo?

— Mislim, da sta to mariborski Branik in ravenski Fužinar. Vsekakor ima Fužinar manj možnosti, ker igra kvalifikacijske tekme v Osijeku in ima največja nasprotnika v domači Slavoniji in v ekipi iz Pristine.

— Najtežji trenutki v tvoji športni karieri?

— Tekme z beograjsko ekipo Jugoslavijo leta 1962 ne bom nikoli pozabil. Po vodstvu v 2 : 1 smo po dramatični borbi v petih setih izgubili in zaradi tega izpadli iz zvezne lige.

— Česa se najraje spominjaš?

— Težko bi se odločil, ker me z odbojko veže mnogo lepih trenutkov. Zelo rad se spominjam zmage nad beograjsko ekipo Zvezničar s 3 : 2 iz leta 1959. Ta tekma je bila ena izmed najbolj borbenih, kar se jih spominjam.

— Kateri izmed jugoslovanskih odbojkarjev te je s svojo igro najbolj navdušil?

— Občudujem igro Zorana Petrovića. Morda zaradi tega, ker je moj tip igralca, igralec v polju. Želim si pa igrati tako, kot je igral oziroma igra inž. Skerbinjek in menim, da je on najboljši jugoslovanski povojni igralec.

— Kateri izpit ti je do sedaj delal največ preglavic?

— Mogoče se bo kateremu zdelo smešno, vendar je bila to gospodarska geografija, pri kateri sem prvič »pogrnil«.

— Načrti za bližnjo bodočnost?

— Cimperj bi rad diplomiral. Za sedaj še ne vem, če bom nadaljeval študij na drugi stopnji. Vsekakor pa si želim, da bi imel dovolj časa za smotren trening.

— Kaj si posebno želiš?

— Prvič, da bi bile to poslednje kvalifikacije za našo ekipo in drugič, da bi se združile ekipe Branika in Maribora. To želijo imajo igralci obeh moštev in bi na ta način rešili problem nezadostnega števila kvalitetnih igralcev, ki bo nastal z odhodom nekaterih na odsluženje kadrovskega roka in s prenehanjem aktivnega udejstvovanja nekaterih starejših igralcev. To vprašanje bo postalo posebno aktualno, če se bomo zopet uvrstili v zvezno ligo.

Nekaj trenutkov za tem je zaigral proti za razred slabši ekipi Vardarja dokaj dopadljivo in skupaj s soigralci ogled dlanj gledalcev.

— an

ŠTUDENTSKA ŠPORTNA DRUŠTVA NA FAKULTETAH

Zveza študentskih športnih organizacij je v dneih od 8. do 10. novembra organizirala seminar za vodstveni kader v študentskih športnih organizacijah. Seminarja so se razen predstavnikov fakultet in VSTK udeležili še predstavniki mariborskih študentov in profesorji Hiti, Marinič in Logar.

Na seminarju so ponovno ugotovili vse pomanjkljivosti in slabosti stihističnega in nenačrtnega dela v študentskih športnih organizacijah v lanskem letu. Le FNT in medicina se lahko pohvalita z organiziranim delom, medtem ko je bilo delo v vseh ostalih športnih organizacijah odvisno od enega ali dveh študentov. Zato so sprejeli vrsto sklepov, ki bodo prav gotovo pripomogli k boljšemu delu v naslednjem obdobju.

Na seminarju se je po daljši razpravi izoblikovala misel, da bi bilo potrebno tudi na fakultetah in drugih visokošolskih zavodih ustanoviti študentska športna društva po vzoru srednješolskih, katerim bi bila glavna naloga, da v različne športno-rekreativne aktivnosti vključijo kar največ študentske mladine. V ta namen je sekretariat ZSSO že pripravil predlog statuta za študentska športna društva (SSD), ki točno določa organizacijsko strukturo in vsebino dela društva.

Seminaristi so sklenili do 15. decembra pripraviti ustanovne skupščine SSD, tedaj bodo sprejeli statut društva, izvolili odbor in sprejeli program dela za naslednje obdobje. Vsi se pa zavedamo, da bo razen slabe materialne baze, ki jo imajo sedaj športne organizacije, največja ovira za uspešno delo pomanjkanje kadrov za delo v SSD. Prav zato pričakujejo vso podporo fakultetnih odborov, ki bodo morali pomagati pri izbiri kadrov. Prenehati je treba z mislijo, češ, pri športu naj dela tisti, ki za kaj drugega ni sposoben.

Za boljšo kontrolo dela SSD in za pregled članstva, česar sedaj v študentskih športnih organizacijah nimamo, bo treba uvesti registracijo članstva v SSD. Tu moramo takoj povedati, da je to interna registracija za potrebe študentskih prireditelj, se pravi, da je lahko član SSD vsak študent, pa četudi je že član katerekoli drugega društva. Na drugi strani

pa tudi SSD ne bodo mogli po tej registraciji tekmovali v različnih ligah. To je iz razloga, ker nam v SSD ni cilj doseči kvaliteto, ampak razviti resnično množično športno rekreativno aktivnost na fakulteti. Vsak dober športnik pa ima možnost, da se vključi v Olimpijo, kjer ga bodo radi sprejeli.

Tudi v delu ZSSO smo opazili določene organizacijske pomanjkljivosti. Predvsem smo lahko ugotovili, da tekmovalja, ki jih je ZSSO prirejala, niso bila najboljše organizirana. Zato je bil na seminarju sprejet sklep, da se pri ZSSO formira tehnična komisija, v kateri bo za vsako športno panogo določen en član. Velik problem so bili tudi sodniki, zato bo nujno, da se pri ZSSO formira interna sodniška orga-

nizacija za potrebe študentskih tekmovalj in drugih prireditelj.

Na seminarju so obravnavali tudi probleme obvezne in fakultativne vadbe študentov. Ugotovili so, da tudi to še ni zadovoljivo. Vzroki pa niso samo v slabih materialnih pogojih, ampak v veliki meri v neosveščenosti študentov, kakor tudi pro-

fesorjev. Prav zato je lansko leto precejšen del telovadnic ostal neizkoriščen. V svoji razpravi so študentje izražali zadovoljstvo nad prizadevanji Komisije za telesno kulturo pri US. Toda pri tem je treba povedati, da študentje niso nudili prave opore pri njenih prizadevanjih in da bo v bodoče potrebno boljše sodelovanje in večja študentska iniciativnost. Predlagali so, da se v statute fakultet vnese poseben člen, ki govori, da je na fakulteti skrb za biopsiho-socialni razvoj študentov in zato bo potrebno, da fakultetne uprave tudi za športno aktivnost, ki je ravnoesje študentu, pokažejo več razumevnosti.

Se nekaj besed o tečajih, ki jih organizira Komisija za telesno kulturo pri US. Prof. Hiti je poudaril, da smo od prvih, skromnih začetkov že naredili lep korak naprej, saj so v lanskem letu smučarski tečaji vključili okrog 500 študentov, letos pa se bo ta številka povečala na 800. Razen tega tudi posamezne fakultete prirejajo svoje tečaje, vendar so ugotovili, da leti niso najboljše pripravljene in zato sredstva niso najboljše izkoriščena. V zvezi s tem so sprejeli sklep, da morajo imeti vsi tečaji, kjer se uporabljajo družbena sredstva, vodstvo, ki ga določi Komisija pri US ali kakšen drug organ. Z letošnjim letom so organizirani tudi tečaji v plavanju, ki so namenjeni neplavalcem, ki jih med študenti ni malo.

Na koncu še nekaj besed k programu ZSSO in vključenih organizacij.

Osnovna množična aktivnost študentov bo morala biti v SSD, katerih program mora biti sestavljen po zanimanjih širšega kroga študentov. ZSSO bo prirejala predvsem športne prireditve, za katere so zainteresirane vse vključene organizacije. Za letošnje študijsko leto so v programu tekmovalja za prvenstvo univerze v šahu, namiznem tenisu, smučanju, košarki, rokometu, odbojki, malem nogometu, atletiki in streljanju. V zvezi s tem je treba opozoriti na pomanjkljivost, ki se je pokazala v prejšnjih letih, ko ta tekmovalja v obliki turnirjev niso v večji meri pritegnila študentov. Zato bo treba preiti k tekmovalju po liga sistemu. V letošnjem letu bo takšno tekmovalje v rokometu in košarki.

A. Fridl

GENERALKA NI USPELA

Leto dni pred olimpiado v Tokiu so Japonci pretekli mesec priredili nekako »poizkusno olimpijsko tekmovalje«. To tekmovalje ni uspelo. Nekateri športni časopisi so ga imenovali celo »Gigantski nesporazum« ali »Škoda je znašala 1 e 1 milijon dolarjev«. Ideja je bila dobra, na tekmovalju so nastopili športniki in športnice iz 34 držav. Tudi rezultati v nekaterih panogah niso bili slabi. Dosežen je bilo celo 1 svetovni rekord (Nemec Gerhard Hetz v plavanju na 4 x 100 m mešan) in še nekaj izrednih dosežkov, drugače pa so bili rezultati le povprečni.

Predsednik japonskega olimpijskega odbora je za tekmovalce in njihovo spremstvo priredil zaključno svečanost, ki je bila zelo razkošna. Nešteto značilnih japonskih lampijončkov je razsvetljevalo vrt, na katerem je bila prireditelj. V svojem govoru jim je predsednik japonske športne federacije med ostalim rekel tudi tole:

»Kljub spodrslijajem, ki so spremljali pravkar minulo tekmovalje, bo Tokio prihodnje leto vseeno slavil. Na olimpiadi se boste zbrali športniki vsega sveta in že danes nihče več ne dvomi, da bodo te olimpijske igre najkvalitetnejše v vsej njihovi zgodovini. Pri nas na Japonskem pravimo, da bo zelo razburljivo, saj bo olimpiada v največjem mestu na svetu, ki je obenem tudi najbolj bučno in najtesnejše mesto sveta. V njem je veliko stvari ne-napadnih: vsega je preveč, preveč je avtomobilov, ljudi, kiš, denarja; skratka vsega. Ta »preveč« je lahko nevaren za olimpiado, kajti lahko pride do zastoj v prometu ali kakšni drugi stvari.

Olimpijski test je jasno pokazal, da bo treba resno misliti na številne probleme, s katerimi se bodo tako športniki kakor tudi organizatorji še čestokrat srečali do pričetka in tudi na samih olimpijskih igrah.

In še nekaj je omembe vredno. To je, da so že sedaj športniki, ki so zastopali svoje države na tej »olimpijski generalki« komajda pozdravili drug drugega, čeprav so vsi stanovali pod isto streho. Nobenega zanimanja več ni bilo, da bi se med seboj spoznavali in spoprijateljili. Bile so sicer izjeme:

Tamara Press je postala prijateljica novopečene Amerikanke Olge Conolly, danes najboljši tekač na 3000 m z ovirami Belgijec Roelands pa se je spoprijateljil s tekačem Ivanovim, toda 500 športnikov in športnic, ki so bili skoraj dva tedna gostje tokijskega hotela Dai-Ichi, ni imelo časa, da se tesneje seznanijo med seboj, kajti organizacija ni omogočila neposrednega stika med njimi — s tem, da jim ni pustila prostega časa.

Tokio je torej testiral samega sebe. Tekmovalje sicer še ni bil pravi olimpijski vihar, vendar so ga le s težavo prestali. Test je pokazal dosti slabega, največja uganika organizatorju pa je bil in tudi bo promet. Tudi druge stvari, kot ta, da je bilo vsem tujim športnikom in obiskovalcem tega predolimpijskega tekmovalja onemogočeno branje športnih časopisov, sporedov, lepakov, programov itd., ker so bili tiskani v japonskih znakih. Prav tako so rezultati tekmovalja ostali »skrivnost« japonskih prireditelj.

»Kljub vsem napakam nismo sklonili glave«, je dejal predsednik japonskega olimpijskega komiteja, saj imamo še nekaj časa, in olimpijske igre bodo organizirane precej drugače, kot je bilo to tekmovalje.

In res, če so se športniki in njihovo vodstvo zazrli v mirno smehljačijo se obraz predsednika japonskega olimpijskega odbora ali v obraze njegovih pomočnikov, ki so jim ob odhodu iz dežele vzhajajočega sonca želeli »Sayonara« (na svidenje), so bržčas verjeli besedam, ki so jim bile izrečene ob slovesu.

T. Zajc

Morda še ne veste, da...

...je zmagovalce finalnega teka na 200 m na zadnji olimpiadi v Rimu, Italijan Livio Berutti znova pričel trenirati.

Berutti se je po osvojitvi zlate olimpijske medalje septembra 1960 umaknil z atletskih stez in se posvetil študiju.

Italijanski športni forumi so mu ta korak zamerili; tudi Francozi so ga imenovali »strahopetca«, ker ni hotel več teči z njihovim najboljšim tekačem Seyem, ki je bil v Rimu drugi za njim. Enkrat samkrat so ga uspeli pregovoriti za nastop; brez treninga je tekel na 200 m in bil poražen. Takoj po tem teku je domala izginil. Pred kratkim pa se je Berutti zopet pojavil, tokrat že kot dr. Berutti, kajti z odliko je opravil zadnje izpite in pričel s treningi, ki jih bo sedaj stopnjeval vse do prihodnje olimpiade v Tokiu. Športni strokovnjaki so mnemja, da bo imel dr. Berutti v Tokiu v teku na 200 m znova veliko možnosti za osvojitve ene izmed medalj.

...da bodo zimske olimpijske igre januarja in februarja meseca prihodnjega leta v Innsbrucku v Avstriji že devete po vrsti.

Prve so bile leta 1924 v Chamoni v Franciji, sledile so 4 leta kasneje druge v Švici v St. Moritzu, nato tretje l. 1936 v Nemčiji v Garmisch-Partenkirchenu. L. 1940 in 1944 zaradi vojne zimskih olimpiad ni bilo. Peta zimska olimpiada je bila zopet v St. Moritzu; gostiteljica 6. iger leta 1952 je bila Norveška — Oslo, predzadnje, sedme igre, so bile leta 1956 v Cortini d'Ampezo v Italiji. Zadnja olimpiada pa je bila l. 1960 v Združenih državah Amerike, v Squaw Valleyu. V času 9. olimpiade v Innsbrucku se bo sestel mednarodni olimpijski odbor (IOC) in razpravljal o tem, kdo bo priredil 10. — jubilejne zimske olimpiade.

T. Z.

Delovni jubilej

Pred desetimi leti je skupina študentov iz Prlekije ustanovila svoj klub, ki naj bi po načelu takrat ustanovljajočih se pokrajinskih klubov izpolnjeval dve nalogi: skrbel za boljše povezavo med študenti samimi in predvsem organizirano utrjeval vezi z domačo pokrajino. Obeh nalog se se prlekški študentje lotili z veliko prizadevnostjo. Z vso vnemo se je klub posvetil kulturno-prosvetnemu poslanstvu in nekaj let zapored prikazal svoj trud domačim ljudem v obliki pomembne igralske predstave ali cele vrste najrazličnejših predavanj po vseh vaseh Prlekije.

Iz takšnih prizadevanj se je rodil prvi Prlekški zbornik, knjiga, ki bi jo danes zaman iskali po knjigarnah in antikvariatih; vsakdo, ki jo ima, jo čuva kot dragoceno redkost. V času, ko v Prlekiji še ni bilo dovolj kinematografov, so ljudje radi obiskovali predstave dokumentarnih in poučnih filmov, ki so jih pripravili študentje, toliko raje, ker so bili med njimi tudi filmi, ki so nastali iz sodelovanja med ELES in PSK, in ki so prvič pričarali prlekškemu človeku na platno njegovo lastno pokrajino in njegov obraz. Težko bi prešteli vse navdušene gledalce, ki jih je pritegnil prvi pomurski študentski festival, ko so se v Pomurju predstavile Akademikove kulturno-umetniške skupine. Člani kluba so dvakrat kot brigadirji sodelovali pri gradnji centra za elektrifikacijo podeželja v Vidmu ob Savnici. Pri vseh teh in drugih oblikah dela so klubu pomagali s svojimi bogatimi izkušnjami starejši politični, kulturni in gospodarski delavci, od katerih so tudi nekateri častni člani kluba. Ob vsej tej raznoliki aktivnosti je povsem razumljivo, da si je klub že zdavnaj utrnil tla v obeh prlekških občinskih skupščinah, ki tudi s svoje strani mnogo

prispevata za čim boljše sodelovanje in ga z razumejajočimi postavkami v svojih proračunih dejansko tudi omogočata.

Deseta jubilejna skupščina je potekala povsem tako kot se za jubilej spodobi. Med gosti smo lahko pozdravili zveznega ljudskega poslanca, dva republiška poslance, oba predsednika občinskih skupnosti, sekretarja ObK ZK, pa predstavnike okraja, SZDL, ZMSL, bivše predsednike kluba in predstavnike drugih študentskih klubov. Tolikšno število gostov na skupščini PSK ni izjemen pojav, je pa dokaz več, da klub res izpolnjuje svoje naloge. Predsednik je v poročilu ugotovil, da je bilo tudi preteklo študijsko leto uspešno, diskusija pa, v kateri je sodelovala večina gostov in mnogo članov, je odkrila precej problemov in obenem pokazala poti za njihovo reševanje. Najprej so govorili o novem Zborniku Prlekije, za katerega že dalj časa zbirajo prispevke med našimi najvidnejšimi znanstvenimi delavci. Zbornik bo prerasel zemljepisne meje Prlekije in bo nedvomno pomembno delo tudi za mnoge izven te pokrajine. Vsi prisotni so se zavzeli za to, da zbornik do spomladaj končno izide. Folklorna skupina v preteklem letu kljub rednim vajam ni nastopala zaradi mnogih težav, ki ogrožajo njen nadaljnji obstoj. Na hitro zavreči trud nekaj let bi bilo vsekakor obžalovanja vredno dejanje.

Precej diskusije so posvetili socialno-ekonomskim problemom študentov, odnosu med štendištorjem in štendištom ter kadrovskim problemom mladih industrijskih podjetij v Prlekiji. Sprejeli so 14 novih članov, kar pomeni za klub močno okrepitev, saj število članov doslej še nikoli ni bilo večje od 45.

Franeček Lasbajer

Med kolegi velja za prizadevnega, dobrega študenta. Razen tega se PAVLE CELIK, študent IV, letnika sociologije, ne zapira v ozek krog svojih študijskih knjig...

»Že polno leto vodim Center za marksistične krožke pri CK ZMS,« je bil takoj pripravljen za pogovor.

Povedal je, da je Center v popolni »domeni« študentov s Filozofske fakultete. Deset študentov sociologije in filozofije se je poštvalno lotilo te včasih težke naloge — ideološke vzgoje mladih.

Sami so pripravili program dela krožkov, sami se pripravljajo na razna predavanja in mentorsko delo v krožku.

»Katera vprašanja vam srednješolci najpogosteje zastavljajo?«

»Iz vseh mogočih področij. Dobro se moramo pripravljati, da nas ne spravi v zadrego z njimi. »Specializirati« smo se morali vsak za svoje področje. Sam sem se zavzel za kulturno-sociološka vprašanja, drugi pa so »eksperti« za religijo, morabo, filozofijo ali za politična in ekonomska vprašanja.

Razgovor ob dveh

V Sloveniji je bilo lani 40 marksističnih krožkov. Študentje so predavali na vseh srednjih šolah v Sloveniji.

»Kako bi kot »poklicni marksist« ocenil današnje stanje marksističnih krožkov v Sloveniji?«

»Reforma srednje šole je v znatni meri vzpodbudila zanimanje dijakov za globlje odgovore na razna družbena vprašanja. Mnogi krožki, ki so že bili v prejšnjem mrtvili opešali, so spet zaživeli. Lani smo ustanovili še 7 novih.«

»Kakšen sprejem doživljate, ko obiskujete srednje šole?«

»Ne bi rekel, da slabega. Da smo mi študentje, oni pa dijaki, vmes pa prepad, — tega ni. Včasih nas gre na kako šolo po troje, četvero. Vsak si vzame svoj razred. Obsujejo nas z vprašanji...«

»Si doživel pri tem delu že kako zanimivost?«

»Da, ko sem obiskal jeseniško gimnazijo, ravno niso imeli pouka, tako da nikjer nismo mogli stakniti primerne prostora. Pa smo zato naš marksistični krožek preselili kar v najbližjo gostilno. Čeprav je bil na mizi samo malinovec, je beseda živo in resno tekla.«

»In po diplomi, ki bo kmalu, kam kaniš?«

»Vse kaže, da bom začel na kulturno pedagoško področje. Sicer pa, kaj sprašuješ, saj sam veš, da še nihče ne ve, kje, kdaj in kako bo...«, se je na pol resno pošalil. M. TAVCAR

● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI

SREDNJA ŠOLA ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE V PIRANU JE

Šola brez denarja

Bržkone bi bil naš naslov aktualen za marsikatero šolo. Vendar velja še posebej omeniti akutno finančno krizo Srednje šole za zdravstvene delavce v Piranu, katere obstoj je zaradi pomanjkanja denarja ogrožen. O finansiranju te šole so pristojni organi že mnogo razpravljali, vendar to vprašanje še danes ni urejeno.

Srednjo šolo za zdravstvene delavce je po ukinitvi bolničarskih šol leta 1957 ustanovil tedanji OLO Koper, ki je predlani

višek. Kaže, da si nihče, tudi pristojni organi niso povsem na jasnem, kdo naj finansira to šolo. Toda, medtem ko iščejo najboljšo ureditev za prihodnje leto, je negotovo, kdo bo »mašila« finančne luknje letošnjega proračuna piranske šole.

Od odobrenih 6 milijonov 674 tisoč dinarjev proračunskih sredstev je prejela šola letos 1.750.000 dinarjev! Denar sta dali koprski bolnišnica in piranska občina, ki je ta mesec posodila šoli tudi blizu pol milijona dinarjev za izplačila osebnih dohodkov strokovnega osebja. Ostale potrebe je krila šola iz oskrbovalnine gojenk

STAVBA, V KATERI JE INTERNAT, JE IZ LETA 1790.

NEMOGOČI POGOJI

Zdrav človek redkokdaj ali pa skloh nikoli ne pomisli na bolnišnico, še manj pa na strokovno bolniško osebje. Spomni se nanje samo takrat, kadar zbolí in nujno potrebuje njihovo intervencijo. Zanimalo me je, kje in kako živijo gojenke šole za zdravstvene delavce v Mariboru. Dežurna gojenka mi je povedala, da nekaj deklet stanuje privatno, dobra tretjina pa v internatu na Magdalenškem trgu. Odločil sem se, da pogledam v internat.

Poiskal sem Orešič Ivanko, upravnico internata, ki mi je postregla z naslednjimi podatki: »Stavba, v kateri je internat, je iz leta 1790. Kapaciteta doma je sto postelj, sprejeli pa smo stopetnajst deklet. Zato smo si morali pomagati z nadstropnimi posteljami. V eni sobi se na primer stiska kar dvaindvajset deklet. Kaj hočemo, srečati smo, da imamo vsaj streho nad glavo. Naša dekleta gostujejo še v dveh sosednjih stavbah in sicer v tako imenovani »Vili Adie in v sosednjem župnišču. Zaradi velikega števila gojenk smo zelo na tesnem. Omare imamo kar na hodnikih, tako da s težavo prideš skozi.

Posebno nas tare finančno vprašanje. Vzdrževalnina za eno gojenko znaša 11.000 din. S tem komaj krijeemo hrano, stanovanje in posteljno perilo. Velike težave imamo s plačevanjem amortizacije za inventar, ki znaša okoli pol milijona dinarjev (v letu 1963 486.000 dinarjev). S tem denarjem ne kupujemo samo inventarja, ampak plačujemo z njim tudi najnujnejša popravila. Tudi s kurjav smo na slabem, saj v učilnici kurimo vsak dan, v spalnicah pa le ob sobotah in nedeljah.

Poizkušal sem na hitro izračunati, koliko denarja porabijo za hrano, 11.000 dinarjev mesečne vzdrževalnine deleno s trideset dni je 336 dinarjev na dan. Od te vsote porabijo

(!) in iz dohodkov od prenočnih turistov v internatu. Jemanje sredstev iz oskrbovalnine gojenk v druge namene je samo po sebi opozarja, da je finančni problem te šole res kritičen. Ta denar bo treba seveda vrniti.

Kje bo torej dobila šola finančna sredstva, ki ji pripadajo po proračunu in ki so ji nujno potrebna za nemoteno delo? S tem vprašanjem smo se oglašili na Okrajni skupščini v Kopru, kjer so povedali, da bodo prispevali denar zdravstveni zavodi iz območja nekdanjega koprškega okraja.

Menimo, da je prav, da te zdravstvene institucije prispevajo denar za ureditev finančnih razmer Srednje šole za zdravstvene delavce, ki jim daje potreben medicinski kader. Toda še vedno ostaja odprto vprašanje, če bodo potrebna denarna sredstva tudi zagotovila zbrala

Drago Mirošič

DOPISNIKI

Obetajo začetek v Ljutomeru

Letos so v Ljutomeru ustanovili gimnazijo. Prostori so v bivši osnovni šoli. Šola se imenuje po velikem slavistu Franu Miklošiču. Letošnja adaptacija je veljala okrog 15 milijonov dinarjev, vendar pa z ureditvijo še niso končali. Da bi zadostili potrebam modernega pouka, bo potrebnih še precej sredstev za notranjo opremo laboratorijev, kabinetov in tehnično delavnico.

Na letošnji razpis za sprejem dijakov se je prijavilo 81 dijakov iz Ljutomerne okolice. Ti dijaki so se doslej vpisovali na mariborsko in murskosoboško gimnazijo. Vendar pa je od vseh dijakov po sprejemnih izpitih ostalo le 60 dijakov, od teh pa so odpadli še štirje, tako da sedaj šteje gimnazija 56 dijakov.

S strokovnim kadrom gimnazija prosi pričakovanju nima velikih težav, saj so zasedena vsa učna mesta. Na šoli imajo le dva honorarna predavatelja; prihodnje šolsko leto bodo dobili še profesorja za slovenščino, matematiko in fiziko ter za telesno vzgojo.

Tudi delo mladine na šoli je že zaživele: ustanovili so mladinski aktiv »Ciril Jureš«, ki si je zaadal bogat program dela. Na šoli deluje tudi mladinska univerza, ki bo pripravila številna predavanja za mladince in ostale občane. Zanimiva oblika dela je v mladinski zadrugi »Jože Kerenčič«. Spomladi nameravajo ustanoviti košarško farmo in čebelarški krožek. Na šoli deluje tudi šolsko športno društvo »Prleka«.

bm

Odred »Severnih šotorov« je zboroval

Taborniki odreda »Severnih šotorov« so se zbrali v nedeljo 17. 11. na 13. letnem obnem zboru. Ta odred je v Mariboru najstarejši, saj obstaja že od leta 1950. Ve do lani so taborniki imeli v najemu dve sobi, lani pa so dobili pri parku nov dom. Število članov se je v teh trinajstih letih komaj podvojilo. Sedaj ima odred 172 članov.

Prejšnje leto je bilo za tabornike tega odreda zelo uspešno. Razen mnogih sestankov in krajskih izletov so taborniki imeli tudi tritedenski tabor v Bohinju. Udeležili so se pohoda »Ob žici okupirane Ljubljane«. Pomagali so pomagali lovem krmiti živali. Priredili so tudi več šahovskih, strelskih in drugih tekmovanj.

V bodoče se bodo taborniki povezali z Delavsko univerzo in z njeno pomočjo pričeli predavanja. Navezali bodo stike s Planinskimi društvom in Počitniško zvezo. Na razne prireditve bodo povabili ostale odrede. Še to jesen bodo uredili okolico doma, spomladi pa bodo uredili tudi taborni prostor v Bohinju in tam postavili stalne taborniške objekte. Najbolj prizadevni člani: Dušan Dušič, Stefan Pavel, Franc Perec, Aleš Bizjak so bili pohvaljeni.

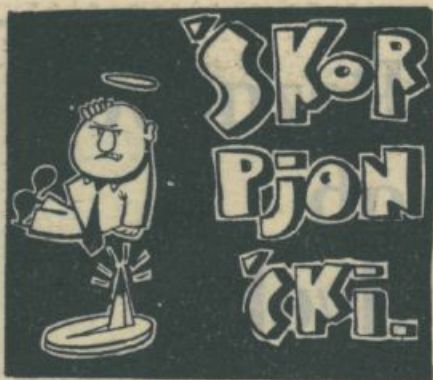
Srečko Niederfor

Letos obiskuje prvi in tretji letnik Srednje šole za zdravstvene delavce v Piranu 62 dijakinj (vpis je vsako drugo leto), ki imajo razen teoretičnega tudi praktični pouk v koprski bolnišnici in njenih oddelkih. Dekleta prakticirajo tudi v zdravstvenih zavodih s preventivno dejavnostjo. V objektiv smo jih ujeli med glavnim odmorom, ko so s knjigami postale pred šolo, da bi si pred naslednjo uro še enkrat osvežile nehalno poglavje.

skim prenesel ustanovitelske obveznosti na koprsko bolnišnico. Takrat je OLO Koper zagotovil, da bodo na osnovi soustanovitelskih pravic in dolžnosti dali sredstva za šolo zdravstveni zavodi in občine v koprskem okraju. Bolnišnica Koper, ki se je obvezala prispevati letno milijon dinarjev, obveznost v redu plačuje. Prav tako je prispevala denar tudi piranska občina.

Letos pa je neurejenost finančnih razmer Srednje šole za zdravstvene dosegla

JAMES THURBER

Človek in dinozaver

USPEL RAZPIS: Leto in več je tega, kar so nekatere fakultete razpisale natečaje za izpopolnitev mest za predavateljski kader. »Objave univerze,« glasil, v katerem je univerza objavila uspeh teh razpisov, nam je dalo precej gradiva za našo rubriko. Pustimo ob strani biografije nekaterih kandidatov, ki so prav fletneli Torej: razpisanih mest: 80; kandidatov pa: za eno mesto kar trije; za šest mest sta bila po dva kandidata, medtem ko za 73 mest ni bilo prave konkurence. Naslove so dobili kandidati par forjait, brez borbe. Brez skrbi; samo trije kandidati so povsem »visiseli«, za vse ostale pa so našli stolčke. Če ne na eni fakulteti, pa na drugi, saj jih je kar devet v beli Ljubljani.

LE ZA UNIVERZITETNO TISKOVNO ZALOŽBO: Ob vsej gori učbenikov, ki čakajo na tisk, so v založbi našli čas in voljo, da so natiskali omenjene objave (bilo jih je za 230 strani) v 950 izvodih. Njega dni je bilo za take »razpise« dovolj ciklostirano obvestilo na oglasni deski fakultete ali plačan oglas v Delu.

URADNO ZAGOTOVILO: Vse bralce obveščamo, da v tej številki ne bo nikakršnega pisanja o jezičnih ali katerih drugih dohtarjih. (Zabavna stran ne šteje!)

LEGLO SKORPJONČKOV: Z veseljem ugotavljamo, da so razne skupščine in konference naravnost krasno leglo škorpjončkov. Npr.: Neko dekle je na skupščini Zveze študentov diskutiralo o stranišču v planinski postojanki v Tamarji. O straniščih na Poljanski cesti šteje 6 ni diskutiral nihče.

KAKSNA TOREJ?: Studentka ni zastopala stališč politične organizacije, ker ni bila njen član. Obenem pa tudi ni zastopala mnenj, ki bi bila v nasprotju z načeli te organizacije. (Iz »priporočila« za sprejem v fakultetno organizacijo Zveze komunistov na ... fakulteti.)

UZURPATOR: Uredništvo je bilo sporočeno, da so bile izjave domnevne »skraljke ljubljanskega podzemlja« iz razburjive reportaže zgolj besedičenje neke ne-pooblaščen osebe.

UCINKOVITA REKLAMA: V kinu Union kažejo reklamne diapozitive za borbo proti alkoholizmu. Razen drugega piše, da do takih stanj v naši družbi ne bi smelo priti. Se sreča, da takoj zatem predvajajo reklamo za rastlinski liker Florian.

OPOZORILO: Vse študente, ki zahajajo na matinee, svarimo pred ogledom filma »Sem pustolovec«. Takega načrtnega dejanja za zniževanje okusa širše filmske publike v enem izmed ljubljanskih reprezentančnih kinematografov že dalj časa nismo videli.

PRAVO LICE RAZPRODAJE: Knjižne razprodaje v zadnjem času nam kažejo, katere so res ljudske cene za široke sloje knjižnih potrošnikov. Ne gre verjeti, da pri teh cenah založbe trpe izgubo.

IZJAVA ABSOLVENTA: Po vzgledu nekaterih gradbenih in drugih podjetij je Z. Z., absolvent ekonomije, izjavil: »Diplomiral bom konec aprila. Res je, da bi lahko že prej, ampak za 29. november sem že prepozen, potem pa do prvega maja ni nobenega večjega praznika, kateremu v čast bi posvetil konec svojega študija.«

NESREČNEŽI: To so tisti študentje, ki so se udeležili skupščine Zveze pokrajinskih klubov in skupščine Zveze študentov naše univerze. Obakrat so morali v poročilu poslušati ali brati skoraj iste besede. Toda kakšne ...

EVIDENCA — ODLIČNA: Na naši univerzi je neka organizacija Zveze komunistov, ki ima med člani zapisanega študenta, ki se dlje časa (od konca maja) ne šteje za njihovega člana. Tam imajo namreč navado, da se z vsakim človekom pome-nijo!

SE EN PAR: Razen starih rivalov »TT« in »Nedeljskega dnevnika«, smo v tekmo-vanju za objavljanje istih, prepisanih in drugih člankov odkrili še en par. To sta Delo in navedni Ljubljanski dnevnik. (Primerjaj Mozolca in N. N. o vstopnicah za nogometne tekme.)

DISKUSIJE: Na pretekli skupščini so bile delegatom razdeljene prijavnice za diskusijo. Delegatov je bilo skoraj 300. Kam bi prišli, če bi se vsi — razen že naročenih in zadolženih diskutantov — poslušali svoje pravice! Skupščina je bila končana v petih urah!

Mnogo let nazaj, v puščobi časa in div-jini prostora, sta se prvič srečala človek, višje razvito bitje in dinozaver, manj raz-vit bitje. Za trenutek sta obslala kot ka-men in se oprezno in pazljivo ogledovala. Nekaj je pravilo dinozavru, da je zagledal pred seboj prihodnjo slavo in strah sveta in v mirnem zraku mladega planeta se mu je zazdelo, da je ujel vonj svoje neizo-gibne usode.

»Pozdravljen, neumnež,« je rekel človek. »V meni glej prebrisanega razvitega arhi-tekta bodočnosti, izbrano vrsto, gotovo pre-živelega, neuničljivega, kralja vsega, kar si kdaj videl in kar je videl kdo drug. Po-drugi strani si ti, dovolj čudno ob vsej tvoji velikosti, član nepomembne kratko-trajnosti. Ti si eden od božjih zgodnjih, skromnih, zabavnih poskusov, krhka opom-ba zgodovini narave, primerek v muzeju, ob katerem se bo človek prihodnosti za-čudil, odlič-n primer Jehovine mladostne puhlosti.

Dinozaver je vzdihnil »Prepričevati tvojo vrsto«, je nadaljeval človek, »bi bilo neumno in jalovo«.

»Manskajoci člen ni izgubljen, je žalo-stno dejal dinozaver. »Le skriva se.«

Človek ni posvečal pozornosti obsojene-mu dinozavru. »Če še ne bi bilo človeka, bi ga bilo treba ustvariti, je dejal, »kajti bog ubira skrivnostna, toda brezuspešna pota in potrebuje pomoči. Človek bo ved-no napredoval, ti pa boš z mamutom in mastodontom vred izumrl.

»So še hujše stvari kot izumreti, je trp-ko rekel dinozaver, »in ena od njih je bi-ti človek.«

Človek je bahavo stopil naprej in napel mišice. »Ti še umora ne moreš zagrešiti,

kajti umor zahteva pamet. Ti pa si sposo-ben le za dinozavrsko klanje. Ti in tebi podobni ste nesposobni izumiti čedalje bolj uspešne metode za uničevanje svoje lastne vrste in obenem bolj in bolj čudovitih me-tod za njihovo razširitev. Nikdar ne boš spoznal dvopartijskega sistema, mnogopar-tijskega sistema in enopartijskega sistema. Ti boš že davno proč, predno bom jaz naredil ta svet za najboljšega od vseh mo-gočih svetov, brez ozira, kakšni bi ti dru-gi lahko bili. V najvišji stopnji tvojega razvoja ne boš mogel razviti svojih mož-ganskih celic tako, da bi obsojal nedolžne za krive, kljub njihovi oprostivosti. Povsem narobe si ustvarjen, ti, tvoj rep, lobanja in trup. Ampak, dovolj časa sem že izgu-bil s teboj. Uporabiti moram svoje prste, ki mi jih je dal bog — zdaj si najbrž že-li, da bi si jih obdržal zase — in pričeti pi-sati te odlične zvezke o meni, ki se bodo nekoč pojavili v nekaj sto milijonih primer-kov, mnogi od njih o vojni, smrti, zavoje-vanju, propadu, krvi, znoju, solzah, groč-njah, opozorilih, pehanju, brezupju, pektu, izdajalcih in vlačugah. Le malo pa bo o tebi in tebi podobnih, o tvojih znancih in sorodnikih. Kaj si pa ti in tvoji, kaj ste vi vsi sploh bili? Dober dan in na svidenje«, je zaključil človek. Poskrbel bom, da bo tvoja vrsta deležna dostojnega pokopa s kakšno skromno ceremonijo.

Kot se je izkazalo, je imel človek prav. Dinozaver in njegovi so kmalu nato izu-mrli, še vedno na nižji stopnji razvoja, to-da s čudnim nasmeškom zadovoljstva ali nekaj podobnega na njihovih kratkotraj-nih licih.

Pouk: Najplemenitejše bitje vsega je človek, pravi človek.

TIGRICA IN NJEN SOPROG

Tiger se je naveličal svoje soproge Sa-bre že nekaj tednov potem, ko sta usta-novila skupno gospodinjstvo in je pričel zapuščati dom čedalje bolj rano zjutraj, pa tudi vračal se je vedno kasneje zve-čer. Ni je več klical sladka šapica in po-dobno, samo zaploskal je, kadar je kaj želel ali pa je celo zaživžgal, kadar je bila zgoraj, v zgornjem nadstropju. Zad-nji dolgi nagovor, ki ji ga je posvetil pri zajtrku, je bil: »Kaj pa je, hudiča, s te-boj? Prinašam ti riža, graha in kokosove-ga olja, ali ga ne? Ljubezen je nekaj, kar odložiš na podstrešje s svojo poročno obleko. Kar pozabi to.« In spil je kavo, odložil »Novice džungle« in se namenil k vratom.

»Kam pa greš?« ga je vprašala Sabra. »Ven,« je rekel. In potem, kadar ga je vprašala, kam gre, je odgovoril: »ven«, »proč« ali »beži, beži!«

Ko je Sabra spoznala, kaj bo, ko je uvidela, da blagoslovljeni trenutek ni več daleč in to povedala tigru, je ta le zare-nčal: »Aha!« Zdaj se je naučil govoriti s tigrico le v šifrah in »aha« je pomenil: »Upam, da bodo mladiči, ko bodo zrasti, igrali ksilofon ali pa bodo generalmajorji.« Potem je odšel proč, kot storiijo vsi tigri ob takih trenutkih, kajti ni želel, da bi ga mladi motili, dokler ne bi bili do-volj veliki, da bi se z njim boksal ali da bi ga mlade zmerjale. Ko je čakal na bla-žen trenutek, je trafil svoj čas s tem, da se je boril z vodnimi bivoli.

Ko je končno prišel domov, je dejal so-progi: »I-lps«, kar je pomenilo: »Zdaj grem počivat in če me bodo mladiči zbu-dili s svojim tuljenjem, jih bom utopil kot navadne mačke«. Sabra je dostojan-stveno stopila k vratom in ga ozmerjala: »Ničee. Boj je bil grozen, toda kratek. Ti-ger se je kril z napačno šapo, bil zadet z najhitrejšim krošjem v džungli in nik-dar ni zvedel, kje je bil po njem.

Naslednje jutro, ko so mladeniči prihi-teli po stopnicah in vprašali mamo, s čim se lahko igrajo, jim je rekla: »Pojdite v salon in se igrajte z očetom. On je tigrasta preproga pred kamnom. Mislim, da vam bo všeč.«

Otroci so ga vzljubili. Pouk: Ne bodite podli do tigrove sopro-ge, še posebej, če ste njen soprog.

ALI NAS POZNATE?

Stalno je pravil, da bo diplomiral. Ko se mu je to res posrečilo, je zardel od sramu.

Bil je urednik. Urejeval je samega sebe!

Integracija ga je ubila. Postal je srednješolec ...

K ženi hodi le enkrat mesečno (ženske mu niso dosti pomenile), zato so mu rekli Pi. Pi ... pi, pi ...

Na vsak članek je hotel odgovoriti. Rekli so mu ODGOVORNI!

Bavil se je s kulturo in razmišljal, kdaj se bo kultura začela ba-viti z njim ...

Bil je humorist. Ko je plačeval penale, se je vedno smejal.

Fotografiral je ženske noge. Z njimi je uspel le na Tribuni ...

Plešasti »jaz« ga ni motil. Ljubil je pač JAZZ ...

Za honorar se ni briga. Pisal je (H)UMOR iz golega idealizma ...

ZDRAVNIK

Studij medicine ni lahka stvar, vendar jaz nisem imel večjih težav, saj so me okronali za zdravnika že po osmih letih študija.

To, da je moja prva ordinacija v vasi M. bila bolj podobna veterinarski ambu-lanti, me ni motilo. Vsekakor bi si želel imeti prej opravka s konji kot z ljudmi, toda kaj hočemo, so mi pač dali v roke ljudi in na koncu koncev sta tako človek kot konj pod kožo krvava.

Nadel sem si svoj plašč, si nataknil oča-la, se še enkrat pogledal v zrcalu in nato odprl vrata čakalnice.

Moj prvi pacient je bil, pomislite, kak-šna žalitev, smrklavec kakšnih dvanajstih let, ki mi je zaupal, da boluje za šprici-tisom in da nujno potrebuje »pravičilo za šicos«.

Sklenila sva kompromis in napisal sem mu opravičilo pod pogojem, da mi od-nese pismo na pošto. Ko sem prebral be-sedilo žiga na koncu doktorske kracla-rije, me je nekaj stisnilo v srou.

Egon Novy, zdravnik

Nasmihal sem se in še enkrat ponovil sam v sebi. Zdravnik, zdr ...

»Naslednji ...«

Vstopila je klepetava babnica kakšnih štiridesetih let.

»Dober dan, tovariš doktor Novy,« je za-čela s priljubljenim glasom, ki me je spo-

minjal na predsednika izpitne komisije, ki me je z neznosnim vprašanjem zabri-sal na prvem izpitu.

»Kaj bo lepega?« sem poizkušal biti pri-jazen.

»Oh, lepega pa nič. Veste, starost, sta-rost ... Ne vem, če ne bom kmalu umr-la, imam namreč nekaj sindromov, avi-taminozo in še paradentozo me muči, da o kariesu sploh ne govorim!«

»Sindrom,« ponavljam sam pri sebi, »avitaminoza, paraden ... Hudiča, od kod pa ta ženska pozna vse bolezni?« Naen-krat se mi je zasvetilo. Da, da, to je goto-vo bivša zdravnica, ki me hoče preizku-siti ... Uuh, preklestvo!

»Dovolite, da vas pregledam, veste ...«

»Oh, ne lomite ga. V tem primeru je pregled vendar nepotreben. Predpisati mi morate le C — vitamin. Stvar je res eno-stavna ...«

»Seveda, čisto enostavna. Razumljivo. Razumljivo, C-vitamin je čudovit ...«

Razumno mi je prikimala in znova prevzela iniciativo v svoje roke.

»Gotovo ste že čuli o infekciji s kli-co ...«

»Da, da, s klico. Seveda sem že čul (Hu-diča, zdaj smo pa tam. O tej infekciji ni-mam niti veze ...)«

ZGODBA IZ PRETEKLOSTI, KI PA VELJA ŠE ZA SEDANJE DNI

»Ob takšnih infekcijah pripišemo obi-čajno ...«

»...žveplovo mast!« sem se skoraj za-dri.

»Zgrešeno tovariš Novy! Potrebna je le mast, ki ji pravimo »Terra-Comtril.«

»Seveda, razumljivo! Potrebujete mor-da še kaj?«

»Da, mislim, da bi bilo dobro, če bi imela doma zdravilo proti slabi resorb-ciji in premajhni količini železa, to pa je ...«

»...Ferro-C!«

»Odlično, bravo!«

Ko je odšla, sem si oddahnil kot še ni-koli. Toda, ko sem pričakoval, da sem za danes s strahom že končal, me je dole-telo podobno presenečenje. Ugotovil sem namreč, da pol vasi boluje za boleznijo moje prve pacientke, to je, da vsi potre-bujejo vse medikamente, kot jih je potrebovala ona.

Leto dni prakse me je mapravnilo pa-metnejšega. Ne razumete? Naj vam torej razjasnim:

C-vitamin je nepogrešljiv pri vsako-vrstnih koktajlih, Terra-Comtril imenito varuje fino usnjo, medtem ko po Ferro-C rože v stanovanju ostajajo dalj časa sve-že ...

buc

NAŠI RAZGLEDI

VPRAŠANJA NAŠIH DNI

perspektive

MESEČNIK ZA KULTURO IN DRUŠTERNA VPRAŠANJA

TRİBUN IN KIOSK

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEBOJTE PROLETARCE!

Kmečki glas

to va riš

Skupni komite

V preteklem tednu so ustanovili enoten komite Zveze komunistov za višje šole in Visoko šolo za telesno kulturo. Ta komite, ki bo imel podobno funkcijo, kot jo ima Univerzitetni komite, bo združeval člane Zveze komunistov VSTK in vseh višjih šol v Ljubljani, ki imajo specifično problematiko.

Podobno kot za vse višje šole in VSTK, so na univerzitetnem komiteju že maja odločili, da se za člane ZK na akademijah imenuje poverjeništvu.

Skupni komite je že začel z delom.

Nepobrana članarina

Na mnogih fakultetah, kjer že ob vpisu študentje niso plačali članarine za Zvezo študentov, imajo odbori Združenja in FO precejšnje težave s pobiranjem članarine. Večinoma so težave z novinci, ki še niso poravnali članarine, s čimer se zavlakuje njihov sprejem v študentsko organizacijo. Tak problem imajo npr. na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, kjer odlašajo s sprejemom. Nedavno so sklenili, da bodo morali po vseh oddelkih do 15. decembra referenti urediti vprašanje članarine tako, da bodo novinci lahko že do konca leta postali člani naše organizacije.

Prihodni teden: selitev VŠTK

Kot smo že poročali v našem listu, so študentje že dobili nove predavalnice in študentski dom na Kodeljevem. Po novih podatkih, ki smo jih dobili še na stari šoli, pa je rečeno, da se bodo študentje, predavatelji in administracija preselili že prihodnji teden v novo stavbo. To bo za celotno šolo veliko olajšanje, saj so bile razmere v zgradbi na Taboru precej čudne, tako glede uporabe prostorov kot koncepta dela.

Predavalnice in telovadnica so bile pretesne. Zastarele tehnične in higienske naprave ob sedanjem številu študentov niso ustrezale ne količinsko ne funkcionalno.

Razprava o študentski skupnosti

Fakultetni odbor ZS na FNT je dober mesec pridno deluje. Spočetka so imeli težave zaradi kadrov v posameznih združenjih, ker precej študentov, ki so delali v raznih odborih in komisijah, ni izpolnjevalo študijskih pogojev, ali pa so zaradi priprave na izpite nehote zanemarjali delo v Združenju. Mnogi aktivni so zaradi osipanja kadrov morali tudi okrepiti članstvo.

Člani FO Fakultete za naravoslovje in tehnologijo so na zadnjih sestankih razpravljali o bodočem delu in oblikah aktivnosti članstva v študentskih skupnostih. Le-te na FNT (pa tudi drugod) še niso našle primerne odziva, niti niso postale dinamična tribuna študentov. Z zaključnih razprav v FO FNT bodo funkcionarji seznanili študente na prihodnjih sestankih skupnosti.

Na povabilo študentov rudarsko-geološke fakultete iz Beograda se je nekaj članov FO udeležilo letne skupščine te fakultete v naši metropoli, prav tako pa je ljubljansko Združenje poslalo na skupščino rudarske fakultete v Tuzli enega člana. Drugi se je udeležil kot zastopnik ljubljanske FNT skupščine v Splitu.

Seminar za štipendiste

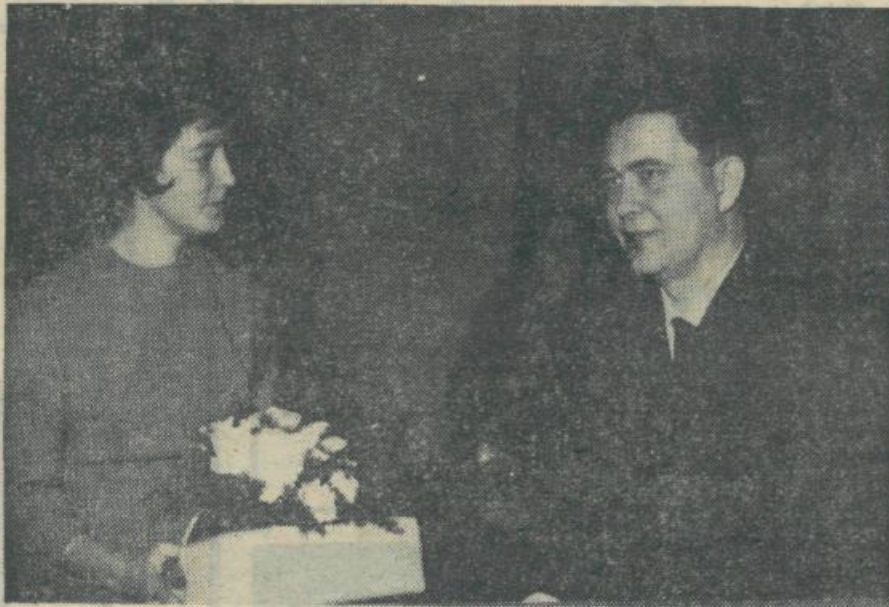
Od 22. do 24. novembra je Občinski komite ZKS v Novi Gorici organiziral seminar za člane ZK iz občine, ki so štipendisti podjetij, družbenih in političnih organizacij ter ustanov v tej komuni. Razpravljali so o gospodarskih vprašanjih ter o kadrovske politiki podjetij v občini s posebnim ozirom na diplomante s fakultetno izobrazbo. Diskutirali so tudi o razvoju občine v sedemletnem perspektivnem planu, zelo resno pa so se porazgovorili še o vprašanjih sedanjega in bodočega položaja kulture in šolstva v tej občini.

Seminarja, ki ga je komite analiziral skupno s politično šolo, se je udeležilo 35 študentov iz občine Nova Gorica.

OBVESTILO BRALCEM
Naslednja, 26. številka
TRIBUNE izide 11. decembra.

ŠOPEK ZA...

Andrejo in Dimitrija

Zadnja sobota na Magistratu res ni bil pravi dan za študentskega novinarja. Najprej smo se srečali s študentskim parom, ki iz »specialnih« razlogov ni maral sprejeti našega šopka. Tudi naslednji si je našel dober izgovor.

Ker v tretje — po izrabljenem pregovoru — gre rado, smo se od tretjega para nadejali več uspeha...

Res se nismo prevarali v tem pričakovanju! Po krajšem prigovarjanju in prijateljskih zvezah nam je le uspelo, da smo za hip posedli po foteljih v svetli dvorani, kjer čakajo bodoči zakonci, da jih pokličejo pred matičarja.

Pravnici ANDREJI KAVAR, sodelavki Inštituta za javno upravo na pravni fakulteti in absolventu elektrotehnične fakultete DIMITRIJU VIDMARJU smo s krepkim stiskom rok in prisrčnimi željami za bodočnost izročili šopek našega uredništva.

(Dva fotografa sta kar naprej svetila s »fleš« okrog njiju in nas motila pri razgovoru...)

Intervju smo začeli s petkovimi dogodki v Združenih državah.

»Kdaj sta izvedela za atentat?«

»Včeraj zvečer...«

»Kmalu po osmi uri?«

»Da, bila sva skupaj in se menila o današnjem dnevu.«

»Kako je dogodek učinkoval na vaju?«

»Meni je bilo zelo hudo,« je rekla nevesta, »ker imam v Ameriki prijatelje, ki jim je bil Kennedy s svojimi človeškimi in političnimi načeli zelo blizu...«

Dimitrij je potrdil njeno izjavo.

»Tako sem znanec in prijatelj napisala pismo in jim izrazila svoje sožalje...«

Polem je pogovor stekel o bolj vsakdanjih stvareh.

»Spomladi bom diplomiral,« je menil Dimitrij na vprašanje o študiju.

»Kam pa po poroki?«

»Ohcet bo v Šiški...«

Nismo ju hoteli motiti v zadnjih trenutkih samskega stanu. Stisnili smo si še enkrat roke in se poslovili.

Avto-moto tečaji

Veliko zanimanje vlada za avto-moto tečaje, ki jih je letos organizirala Zveza SOLT in študentska organizacija na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Večletno prizadevanje, da bi tudi v študentskih vrstah začeli s sodobnimi oblikami izvenšolskega udejstvovanja na področju tehnike, je prav v teh dneh dobilo prve rezultate. Inštruktorji — študentje bodo poučevali svoje kolege o teoretičnem in praktičnem enomesnem tečaju za bodoče soferje. Po informacijah se je k tečajem prijavilo več študentov, kot so realne možnosti. V preteklem tednu

se je na SOLT-u prijavilo 60 študentov, ostale prijavitelce pa so morali odkloniti.

Med kandidati za bodoče soferje iz nerazumljivih razlogov pogrešajo študentke. Teh se je prijavilo zelo malo.

Trio Lorenz na turneji

Te dni se mudi na turneji po Franciji instrumentalni trio, bratov Lorenz, ki ga sestavljajo Tomaž, violina, Matija, violončelo in Primož, klavir, vsi študentje ljubljanske Akademije za glasbo. V okviru kulturnih izmenjav med francoskim mestom Poitiers in Ljubljano so nastopili v tamkajšnji magistratni dvorani. Igrali pa bodo še v Toursu, La Rochelle in v Le Maasu. IGY

POROČILO O SPANJU

V preteklem tednu je bila tudi skupščina VIŠJE PEDAGOSKE SOLE, ki se je je udeležilo lepo število študentov. Skupščina je bila popoldne, zato je bil obisk tako številen.

Poročilo predsednika je vsebovalo prav iste probleme, ki so jih študentje slišali že na lanskoletni skupščini, le da je poročevalec ugotavljal, da tudi do danes še niso rešeni.

Študentje so po poročilu živahno razpravljali o izpitnih rokih in se na koncu zedinili, da se izpiti lahko opravljajo vsak mesec, vendar le za tiste predmete, ki niso pogoj za vpis ali prestop v višji semester. Kakor v poročilu, tako tudi v razpravi niso omenili neaktivnosti študentske organizacije na Višji pedagoški šoli. Če pogledamo

samo delo na športnem področju, vidimo porazno sliko. V enem letu je uspelo študentom organizirati eno samo športno srečanje in še to na pobudo posameznikov, ne pa odbora ZS.

Kje so vzroki neaktivnosti? Deloma bi zanje našli opravičilo v dejstvu, da so predavanja zelo razbita po skupinah.

Zanimivo je, da ko se razpravlja o materialnih pogojih študentov, vsak najde dovolj časa, da se udeleži sestanka, ko pa odbor ali funkcionarji vabijo študente k prostovoljnemu akcijam, takrat nikogar ni od nikoder.

Študentsko organizacijo in njene funkcionarje študentje na VPS poiščejo le takrat, kadar jo potrebujejo...

G.M.

Zadovoljiva aktivnost

Zadnji dnevi v oktobru in v novembru so minili v živahni dejavnosti študentske organizacije na ljubljanski univerzi. To ugotovitev daje analiza vseh prireditve, ki so jih študentje organizirali na vseh fakultetah in izven njih. Na nekaterih fakultetah in višjih šolah so imeli skupščine, za katere so že spomladi sklenili, da jih bodo izvedli v jeseni. Mariborski, priški, kočevski in še nekateri drugi pokrajinski klubi so že izvedli letne skupščine, ki so jih povezali tudi s spoznavnimi večeri. Prav tako je bila skupščina Zveze pokrajinskih klubov.

Če k vsej aktivnosti prištejemo še vse razprave v svetih in odborih, aktivnost članstva ZK, skupščine v študentskih domovih in menzah, aktivnost kulturno-umetniških skupin Akademika in dejavnost športnih organizacij na univerzi, moremo biti v primerjavi s preteklim letom in takratno dejavnostjo v istem obdobju — popolnoma zadovoljni.

Delegati odpotovali

Najbolj aktualno dogajanje na Veterinarski fakulteti so trenutno priprave na interfakultetno konferenco, ki bo letos v Ljubljani. V petek zvečer je odpotovala v Beograd delegacija, ki jo sestavljajo štirje študenti in en član iz vrst predavateljev. Skupaj z drugimi predstavniki veterinarskih fakultet so razpravljali o mednarodni izmenjavi študentov veterine, o petem festivalu veterinarjev, ki bo v letošnjem školskem letu.

Sodijo, da bodo le s takimi dolgoročnimi pripravami dostojno izvedli festival, ki bo združen s športnimi in kulturnimi prireditvami.

Kdaj se bomo osamosvojili?

Tako se sprašuje 162 študentov v novem domu Gradbene srednje šole v Gerbičevi ulici. Na letni skupščini so namreč poudarili, da imajo kot stanovalci pravico vedeti, kako se trošijo prispevki, ki jih plačujejo za stanovanje in postavili zahtevo po ločenem knjigovodstvu in računovodstvu, kakor tudi zahtevo po vseh drugih organih, ki jih imajo ostali študentski domovi.

Študentje bi radi imeli študentsko samoupravljanje, to pa jim po besedah upravnika SGS ne bo uspelo tudi, če se postavijo na glavo.

Kljub resnosti obravnavanega vprašanja pa ima »problema« tudi neresno plat: Upravnik bi pristal na študentsko samoupravljanje in na ločeno knjigovodstvo ter računovodstvo; s tako odločitvijo pa bi izgubil možnost vsakršne sankcije proti študentom, ki stanujejo preblizu oken brhkih dijakinj srednje gradbene šole.

Profesorji za vzor!

Kupi kamenja in zemlje, ki so še do nedavna kazili okolico Veterinarske fakultete, v zadnjem času kar hitro izginjajo. Modri gradbinci so zgradili kamenite prehode, ne da bi zemljo in kamenje, ki se ob gradnji nabrala okoli stavbe, izravnali ali odpeljali. Tako tudi s stroji niso mogli urediti okolice fakultete.

Profesorji in študentje so videli to zagato, pa so se odločili in sami zgrabili za lopate in krampe. V razmeroma kratkem času so precej naredili in polepšali okolico, kjer bosta spomladi zrasla trava in rože.

Vsak študent se je obvezal, da bo žrtvoval deset ur in to se kaže tudi v praksi. Najbolj zanimivo je, da študentje delajo z velikim elanom, zlasti še, ko premetavajo in dovažajo zemljo hkrati s svojimi fakultetnimi učitelji. Da, celo predstojnik veterinarske fakultete dr. Batis, je žrtvoval nekaj ur za ureditev okolice fakultete.

Proslava 25. obletnice »Veterinarja«

Pred kratkim je bila v Zagrebu proslava 25. obletnice izhajanja strokovnega časopisa študentov veterinarske medicine, »Veterinar«, ki ima sedež v Zagrebu. Centralna redakcija pa ima na vseh drugih jugoslovanskih veterinarskih fakultetah pomožna uredništva, ki pripravljajo gradivo za posamezne številke te strokovne revije.

Ljubljanska veterinarska fakulteta že vsa leta obstoja sodeluje v tej reviji, ki je ena najstarejših tovrstnih publikacij v Evropi. Študentje in tudi predavateljski kader so doslej prispevali zgolj teoretične študije, zdaj pa se je pojavila potreba, da bi revija priobčevala še sestavke o praktičnem delu z živalmi in živino in da bi obdelali v poljudnoznanstveni obliki še delo študentov v laboratorijih in na terenu. Ljubljanska fakulteta ima za to odlične pogoje, saj ima vzorno urejena gojišča v Črneli in Ihanu.